

Decret 95/1992, de 28 d'abril, pel qual s'estableix l'ordenació curricular de l'educació primària

DOGC núm. 1593

Data DOGC: 13.05.2002

NOTA. En aquest text s'han introduït les modificacions que estableix el Decret 223/1992.

D'acord amb el Decret 75/1992, de 9 de març, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària i l'educació secundària obligatòria a Catalunya, correspon al Govern de la Generalitat de Catalunya la definició del currículum de l'educació primària.

A l'educació primària, l'escola ocupa un lloc preponderant en la vida de l'alumne com a marc d'aprenentatges instrumentals i bàsics, de sociabilitat, de relacions i de descoberta. Les possibilitats d'aprendre, d'educar-se en els valors i en l'adquisició d'actituds i hàbits, són molt grans. Això s'esdevé en un marc més ampli i compartit entre l'escola, la família i el medi. No es poden deslligar els aspectes cognoscitius dels afectius i de relació que hi ha presents en el context ric i divers de l'aula i de l'escola. El centre educatiu ha d'ajudar l'alumne a construir una imatge positiva d'ell mateix, una representació adequada de les pròpies possibilitats a través dels coneixements i l'experiència que li prové de moltes activitats diversificades i adequades a l'edat. És en aquest marc on s'ha de potenciar l'educació de la sensibilitat que facilita i afavoreix els comportaments cívics i ètics indispensables per a la bona convivència i la pròpia estabilitat personal. A Catalunya, l'escola ha de ser l'espai on l'alumne adquireixi els senyals d'identitat nacional propis de la nostra personalitat col·lectiva: la història, la cultura, el patrimoni, les tradicions i, sobretot, la llengua pròpia han de ser-hi presents de manera fonamental per tal de desenvolupar la comunicació i l'expressió, el sentiment de pertinença i estimació al país, la relació amb l'entorn, l'obertura al món i la iniciació a participar en la societat que els envolta.

El paper del mestre en aquesta etapa és fonamental i pren formes diverses. Als primers cicles, els alumnes necessiten un seguiment i una orientació més continuats. Tanmateix, progressivament, aniran adquirint més autonomia. És per això que els mestres han d'adequar les seves actuacions a les característiques de cada cicle i grup d'alumnes. Han de vetllar perquè el seu paper afavoreixi la maduració i el progrés dels alumnes, exercint el mestratge amb seguretat i professionalitat i amb models d'actuació coherents. En definitiva és el paper d'un adult que guia, que orienta i que basa la seva intervenció en relacions de confiança i respecte mutu. En aquesta etapa els alumnes desenvolupen unes capacitats i amplien les possibilitats

del seu pensament. És però, un pensament concret, basat en els objectes i en la realitat concreta, que no es basa en abstraccions verbals ni en hipòtesis, atès que en aquestes edats hi ha dificultats per sintetitzar o generalitzar. Per assegurar el procés d'aprenentatge dels alumnes, el mestre ha de recollir el seu pensament, ha de provocar interrogants, debatre, aportar elements per avançar, discutir errors, plantejar qüestions i estimular la creativitat. Per això, en aquesta proposta curricular els procediments ocupen un lloc central en els aprenentatges que cal adquirir.

El currículum defineix i ordena els seus elements fonamentals atenent als principis de comprensivitat en l'atenció dels alumnes i d'autonomia dels centres per tal d'adequar l'ensenyament a les característiques de l'escola, del grup i de les persones i afavorir així l'atenció a la diversitat i als diferents ritmes d'aprenentatge.

En virtut d'això, amb l'informe del Consell Escolar de Catalunya, d'acord amb l'informe de la Comissió Jurídica Assessora, a proposta del conseller d'Ensenyament i amb la deliberació prèvia del Govern,

Decreto:

Article 1

1.1 L'educació primària comprendrà sis cursos acadèmics i s'organitzarà en tres cicles de dos cursos cadascun, cicle inicial, cicle mitjà i cicle superior.

1.2 L'educació primària s'inicia l'any natural en què es compleixen sis anys.

Article 2

L'educació primària tindrà com a finalitat que els alumnes, en acabar l'etapa, assoleixin les capacitats següents:

2.1 Conèixer i acceptar la pròpia identitat, les seves possibilitats afectives i de relació i progressar en l'autonomia i la iniciativa personal.

2.2 Conèixer el propi cos i les possibilitats motrius i progressar en l'adopció d'hàbits de salut i higiene personal.

2.3 Mostrar-se participatiu i solidari de forma responsable, i respectar els valors morals, socials i ètics propis i d'altri, per exercitar-se en els principis bàsics de la convivència i d'estima per la pau.

2.4 Resoldre situacions o necessitats de la vida quotidiana mitjançant processos d'identificació, planificació, realització i verificació d'activitats al seu abast.

2.5 Conèixer i utilitzar correctament i apropiadament la llengua catalana, i si s'escau l'aranesa, tant oralment com per escrit, emprant-la normalment com a llengua vehicular i d'aprenentatge.

2.6 Conèixer la llengua castellana a nivell oral i escrit de manera que pugui utilitzar-la apropiadament com a font d'informació i vehicle d'expressió.

2.7 Comprendre i expressar en llengües estrangeres missatges senzills dintre d'un context.

2.8 Comprendre el medi físic i natural, els principals

mecanismes que el regeixen, a partir de l'observació rigorosa de fets i fenòmens senzills i la importància que la seva conservació i millora té per a la humanitat.

2.9 Conèixer els trets fonamentals de Catalunya en els seus aspectes naturals, socials, culturals i històrics, en tant que medi definidor de la identitat nacional i personal i progressar en el sentiment de pertinença al país.

2.10 Mostrar actituds de respecte, conservació i ús correcte dels recursos materials, tècnics i naturals.

2.11 Emprar els conceptes i les relacions matemàtiques elementals i dominar les operacions bàsiques per tal de representar i interpretar l'espai, les situacions i les experiències, mitjançant llenguatge matemàtic.

2.12 Comunicar-se a través dels mitjans d'expressió verbal, corporal, visual, plàstica i musical, desenvolupant la sensibilitat estètica, la creativitat i la capacitat per gaudir de les manifestacions artístiques.

2.13 Conèixer i gaudir del patrimoni cultural, participar en la seva conservació i respectar la diversitat lingüística i cultural dels pobles i les persones.

2.14 Aplicar els coneixements adquirits per resoldre de forma creativa problemes diversos, amb els recursos apropiats i coneguts.

2.15 Aplicar, individualment i en equip, metodologies de treball intel·lectual, inclosa la utilització dels recursos de la tecnologia de la informació, que estimulen l'aprenentatge i la creativitat i permeten reduir tasques rutinàries.

Article 3

3.1 En el currículum de l'educació primària, definit a l'annex d'aquest Decret, s'estableixen per a cada àrea els objectius generals, els continguts i els objectius terminals que determinen el tipus i grau d'aprenentatge que, respecte dels continguts, hauran d'haver assolit els alumnes en finalitzar l'etapa.

3.2 Els objectius terminals són els criteris que s'han de tenir en compte per a l'avaluació del procés d'ensenyament-aprenentatge.

Article 4

El Departament d'Ensenyament establirà els criteris, les instruccions i les orientacions necessàries per a l'aplicació del currículum.

Article 5

5.1 El català, com a llengua pròpia de Catalunya, ho és també de l'ensenyament. S'utilitzarà normalment com a llengua vehicular i d'aprenentatge de l'educació primària.

5.2 D'acord amb els organismes representatius de la Val d'Aran es fixaran els àmbits d'aprenentatge i les àrees que s'impartiran en aranès en aquesta comarca.

5.3 En qualsevol cas, es respectaran els drets lingüístics individuals de l'alumne d'acord amb la legislació vigent.

Article 6

6.1 Les àrees de coneixement de l'educació primària s'organitzen en:

Llengua catalana, Llengua castellana i literatura i Llengua aranesa a la Val d'Aran.

Llengües estrangeres.
Coneixement del medi: social i cultural.
Coneixement del medi: natural.
Educació artística: música.
Educació artística: visual i plàstica.
Educació física.
Matemàtiques.
Religió (voluntària).

El "coneixement del medi: social i cultural" i el "coneixement del medi: natural" equivalen en conjunt a l'àrea denominada "coneixement del medi natural, social i cultural" a l'article 3.a) del Reial Decret 1006/1991, de 14 de juny.

L'"educació artística: música" i l'"educació artística: visual i plàstica" equivalen en conjunt a l'àrea denominada "educació artística" a l'article 3.b) del Reial Decret 1006/1991, de 14 de juny.

6.2 Les assignacions temporals en cadascun dels cicles de l'etapa són:

Per al cicle inicial:

Llengua catalana, llengua castellana i literatura: 385 h.
(Llengua catalana i literatura: 140 h; Llengua castellana i literatura: 140 h; Continguts i estructures lingüístiques comuns: 105 h.).

Coneixement del medi: social i cultural: 140 h.

Coneixement del medi: natural: 140 h.

Educació artística: música: 105 h.

Educació artística: visual i plàstica: 105 h.

Educació física: 175 h.

Matemàtiques: 210 h.

Religió (voluntària): 105 h.

Esbarjo: 175 h.

De les 1.750 hores totals lectives del cicle, les 210 hores restants es destinaran a completar l'organització del currículum mitjançant, entre altres, l'atenció a la diversitat dels alumnes, l'organització d'agrupaments flexibles, el reforç educatiu i ampliació horària de les àrees.

La distribució de les hores de l'àrea de llengua en aquest cicle inicial podrà adaptar-se a programes lingüístics específics sempre que es respectin globalment en el conjunt de l'etapa les distribucions establertes.

Per als alumnes que no facin l'opció de religió, s'organitzaran 105 hores d'activitats d'estudi en l'àrea del coneixement del medi social i cultural per tractar els continguts i objectius que es determinen a l'annex, les quals no constituïran un apartat en l'avaluació sumativa final del cicle.

Per als cicles mitjà i superior:

Llengua catalana, llengua castellana i literatura: 350 h.
(Llengua catalana i literatura: 140 h.; Llengua castellana i literatura: 140 h.; continguts i estructures lingüístiques comuns: 70 h.).

Llengües estrangeres: 175 h.

Coneixement del medi: social i cultural: 140 h.

Coneixement del medi: natural: 140 h.

Educació artística: música: 70 h.

Educació artística: visual i plàstica: 70 h.

Educació física: 175 h.

Matemàtiques: 210 h.

Religió (voluntària): 105 h.

Esbarjo: 175 h.

De les 1.750 hores totals lectives del cicle, les 140 hores restants es destinaran a completar l'organització del currículum mitjançant, entre altres, l'atenció a la diversitat dels alumnes, l'organització d'agrupaments flexibles, el reforç educatiu i l'ampliació horària de les àrees establertes.

Per als alumnes que no facin l'opció de religió, s'organitzaran 105 hores d'activitats d'estudi en l'àrea del coneixement del medi social i cultural per tractar els continguts i objectius que es determinen a l'annex, les quals no constituïran un apartat en l'avaluació sumativa final de cada cicle.

6.3 El Departament d'Ensenyament i el Consell General de la Val d'Aran acordaran les assignacions temporals per a l'organització de l'ensenyament de la llengua aranesa i respectaran els mínims de caràcter general.

6.4 En l'àrea de llengües estrangeres, els alumnes iniciaran l'aprenentatge d'una primera llengua en el cicle mitjà, i podran optar a la introducció d'una segona llengua estrangera en el cicle superior.

Article 7

7.1 Correspon al claustre elaborar el projecte curricular del centre que establirà, tenint en compte les característiques dels alumnes, la distribució temporal dels continguts descrits a l'annex d'aquest Decret, els criteris generals per a l'elaboració de la programació, i les opcions metodològiques, organitzatives i d'avaluació per al procés d'ensenyament-aprenentatge.

7.2 Els centres, en el marc del seu projecte curricular, organitzaran l'horari escolar d'acord amb el que estableix l'article 6.2 d'aquest Decret i tenint en compte l'atenció a la diversitat dels alumnes i als seus diferents ritmes d'aprenentatge.

Article 8

8.1 Als efectes del que disposa aquest Decret, s'entén per programació el conjunt d'unitats temporitzades que organitzen els continguts, els objectius didàctics i les activitats d'aprenentatge i d'avaluació.

8.2 L'elaboració de la programació, la duran a terme els equips de mestres de cadascun dels cicles coordinats pel cap d'estudis o òrgan competent.

Article 9

9.1 L'avaluació dels processos d'aprenentatge dels alumnes, d'acord amb el que estableix el Decret 75/1992, de 9 de març, serà contínua i global i es durà a terme en referència als objectius generals d'etapa i àrea i als objectius terminals establerts en l'annex d'aquest Decret i tenint en compte els objectius que cada centre estableixi en la programació de cada un dels cicles.

9.2 Per avaluar els alumnes es tindran en compte els progressos realitzats en l'aprenentatge dels continguts establerts en cada un dels cicles de forma global partint de la situació inicial dels alumnes i atenent la diversitat en els ritmes d'aprenentatge.

9.3 Com a conseqüència del procés d'avaluació contínua s'establiran, dins de l'horari escolar, mesures organitzatives i recursos pedagògics per a l'atenció a la

diversitat dels alumnes i als seus diferents ritmes d'aprenentatge.

9.4 L'avaluació de l'alumne al final del cicle, la durà a terme el conjunt de mestres que intervenen en l'acció docent de l'alumne constituïts en comissió d'avaluació.

Article 10

10.1 La decisió que un alumne resti un any més en qualsevol dels tres cicles es podrà adoptar una sola vegada al llarg de l'educació primària.

En qualsevol cas, aquesta decisió es prendrà valorant l'assoliment dels continguts programats i les previsibles repercussions positives i negatives que, respecte del procés global d'aprenentatge de l'alumne, pugui tenir cada una de les opcions possibles.

10.2 Si un alumne passa d'un cicle a un altre havent assolit de forma incompleta els objectius corresponents, en el cicle en què s'incorpora se li oferiran les activitats educatives adequades per assolir-los.

Article 11

La Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa del Departament d'Ensenyament establirà els instruments pertinents per als registres d'observació i avaluació dels alumnes en cada un dels cicles i en finalitzar l'etapa de l'educació primària.

Article 12

Cada grup d'alumnes tindrà un tutor que vetllarà per l'atenció individualitzada, pel seguiment del grup d'alumnes, per la coordinació entre tots els docents que intervenen en l'activitat pedagògica del grup i vehicularà l'intercanvi d'informació amb la família.

Article 13

13.1 A l'educació primària es considerarà l'esbarjo com a activitat educativa integrada en l'horari lectiu dels alumnes. Els centres docents organitzaran en funció del nombre d'alumnes, d'espais i de recursos les mesures pertinents per al seu funcionament.

13.2 En qualsevol cas els alumnes durant el temps d'esbarjo seran atesos per mestres del cicle corresponent. L'observació de les activitats dels alumnes durant el temps d'esbarjo donarà dades per a l'avaluació contínua.

Article 14

14.1 Els projectes curriculars que elaborin els centres han de ser prou flexibles com per permetre concrecions individuals ajustades a les característiques, els ritmes d'aprenentatge i les singularitats de cada alumne per tal que es pugui donar compliment als principis d'integració i d'individualització propis de l'atenció als alumnes amb necessitats educatives especials.

14.2 El Departament d'Ensenyament podrà també autoritzar modificacions del currículum per adequar-lo a les necessitats educatives especials dels alumnes. En els procediments d'autorització s'haurà de tenir en compte l'opinió dels pares o tutors i dels alumnes, si escau.

Disposicions finals

- 1 S'autoritza el Departament d'Ensenyament per dictar les disposicions que siguin necessàries per a l'aplicació del que disposa aquest Decret.

- 2 Aquest Decret entrarà en vigor l'endemà de la seva publicació al DOGC.

Barcelona, 28 d'abril de 1992

Jordi Pujol
President de la Generalitat de Catalunya

Josep Laporte i Salas
Conseller d'Ensenyament

Annex

Àrea de llengua

L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua s'ha de plantejar des de la perspectiva de l'adquisició d'un instrument, tant per a la comunicació com per a l'aprenentatge.

Els objectius terminals de l'etapa estableixen el tipus i el grau d'aprenentatge respecte del domini lingüístic que han d'haver assolit els alumnes en finalitzar l'educació primària.

Per tal que l'alumnat adquireixi els coneixements prescrits i la competència lingüística adequada en català i en castellà al final de l'etapa no és necessari tractar tots els continguts establerts de manera repetida en cadascuna de les llengües oficials.

En aquesta etapa es prioritza l'ús funcional, oral i escrit de la llengua.

L'ús comunicatiu i instrumental de la llengua fa possible el domini de les capacitats lingüístiques. Aquestes capacitats, a més, són considerades tenint en compte els diferents mitjans de comunicació que poden ser utilitzats. La classe de llengua ha d'estar oberta a tots els textos i les produccions lingüístiques a què té accés l'alumnat.

En el desenvolupament del currículum de Llengua caldrà tenir en compte les variants dialectals i el context socio-lingüístic i cultural de l'alumnat i de l'escola per adequar-hi el ritme, les estratègies, els recursos i la metodologia en el procés d'ensenyament-aprenentatge.

La llengua parlada és un dels elements més importants a l'hora de planificar l'ensenyament de la llengua a l'escola. Ho és tant per la seva relació amb el pensament i amb la conceptualització de l'experiència com per la seva connexió immediata amb els interessos i les capacitats de l'alumnat, i també pel fet de ser un punt de partida imprescindible per a l'accés a la llengua escrita. Per tot això, la llengua parlada no pot ser considerada com un fet que ja té lloc espontàniament, sinó que ha de ser rigorosament plantejada i programada al llarg de tot l'ensenyament obligatori, amb l'especificitat pròpia de cada edat. Cal que els infants desenvolupin amb tota la intensitat les seves capacitats expressives i comunicatives, que puguin ser interlocutors actius i receptors d'informació crítics i, per tant, lliures.

L'aprenentatge inicial de la llengua parlada es fa, en termes generals, fora de l'escola; l'aprenentatge bàsic de la llengua escrita, en canvi, es fa a l'escola i en l'etapa d'educació primària. Per evitar una separació d'aquests dos àmbits és molt important no dissociar l'activitat lecto-escriptora de l'activitat oral ni de la resta d'activitats escolars. També cal que els mestres i l'escola s'esforcin a oferir un model de llengua escrita ric, correcte i planer alhora, que no distanciï innecessàriament els registres parlat i escrit de la llengua, que rebutgi comportaments diglòssics i que incideixi positivament en l'àmbit de la normalització lingüística de la llengua catalana. Amb aquestes premisses, i a partir d'unes activitats ben contextualitzades, l'alumnat ha de copsar tota la potencialitat i funcionalitat de la llengua escrita i ha de rebre els estímuls suficients per integrar-la al seu repertori vital, com a receptor o com a agent, en funcions tant comunicatives com expressives.

El conjunt d'activitats que afavoreixen el desenvolupament de la comprensió i l'expressió oral i escrita, ha de servir també per introduir de manera gradual i progressiva els continguts sistemàtics de fonètica, ortografia, lèxic i gramàtica. Alhora, aquests aprenentatges afavoriran que l'ús oral i escrit sigui cada vegada més ric i correcte.

La reflexió i interiorització de normes i criteris sobre la part més formal de la llengua s'ha de fer sempre a partir de contextos significatius per a l'alumnat. Qualsevol text sorgit en la pràctica diària permet analitzar-ne els diferents components lingüístics. També el bagatge cultural de transmissió oral és un material bàsic que permet l'aprenentatge d'elements més reiterats i que, si escau, cal memoritzar.

Les activitats centrades en els aspectes gramaticals han de tenir com a finalitat principal la reflexió i correcció de les produccions pròpies i la comprensió dels missatges a l'abast d'alumnes d'aquestes edats i mai, només, l'explicitació d'una teoria gramatical.

Objectius generals

En finalitzar l'etapa, l'alumne ha de ser capaç de:

- 1 Tenir competència comunicativa plena en el llenguatge oral com a mitjà de realització personal i social, com a base de la fixació del pensament i com a punt de referència per a l'adquisició i enriquiment del llenguatge escrit.

- 2 Comprendre i expressar-se amb adequació al mitjà oral o escrit, al tipus de missatge i a les necessitats escolars i socials de l'edat.

- 3 Adquirir l'habitud lectora i, a partir de diverses fonts impreses, avançar progressivament en la fluïdesa i en la bona comprensió del text escrit com a font de plaer i de coneixements i com a ampliació del repertori lingüístic.

- 4 Conèixer les convencions gràfiques de l'escriptura i aplicar-les gradualment en tot tipus de producció escrita.

- 5 Assegurar el lèxic fonamental i ampliar-lo i enriquir-lo en la mesura que es diversifiquen els seus coneixements i els seus àmbits d'expressió personal.

- 6 Observar el funcionament de la llengua tant per organitzar la seva expressió segons la seqüència lògica de

les idees, com per adonar-se de totes les possibilitats expressives i lúdiques del llenguatge.

- 7 Expressar-se per escrit utilitzant tècniques diverses (descripció, diàleg, carta,...) amb finalitats també diverses (fabulació, simulació de situacions comunicatives, expressió de vivències...).

- 8 Descobrir en el llenguatge i en les seves manifestacions orals, escrites i àudio-visuals, un vehicle d'accés i participació en el patrimoni cultural català, i a través d'aquest introduir-se en d'altres cultures.

- 9 Conèixer la varietat estàndard de la llengua castellana de manera que pugui utilitzar-la com a font d'informació i vehicle d'expressió.

- 10 Conèixer i fer servir adequadament el català, el castellà, i si s'escau l'aranès, bo i eliminant progressivament les interferències entre els sistemes lingüístics esmentats.

- 11 Mostrar sensibilitat, respecte i interès per les manifestacions lingüístiques i culturals que li faciliten el domini d'altres llengües tot ampliant les possibilitats de relació i de millora de la seva capacitat intel·lectual.

- 12 Reflexionar sobre la llengua i el seu ús i desvetllar el sentit crític envers expressions que comporten discriminació per raó de classe, raça, sexe, creences, etc.

Continguts

Procediments

- 1 Comprensió i expressió oral:
  - 1.1 Reproducció d'ordres, relats, explicacions i argumentacions.
  - 1.2 Ús de models i estructures diversos amb emissors diferents.
  - 1.3 Discriminació fonètica (sons, síl·labes, accents, paraules, frases).
  - 1.4 Utilització de tecnologies de la informació i comunicació.
  - 1.5 Producció oral de models i estructures de tipologia diversa (conversa, narració, descripció, argumentació, exposició de temes, dramatització).
  - 1.6 Memorització i reproducció de poemes i textos de diferent tipologia.
  - 1.7 Ampliació i utilització del camp lèxic, semàntic i d'estructures de la llengua.
  - 1.8 Entonació de la frase segons la intenció.
  - 1.9 Distinció de l'accentuació prosòdica.
- 2 Comprensió i expressió escrita
  - 2.1 Estratègies i habilitats per a la comprensió.
  - 2.2 Lectura mental i expressiva.
  - 2.3 Ús de recursos per a la comprensió: diccionaris, índex, alfabet...
  - 2.4 La lectura com a recerca d'informació.
  - 2.5 Relació text-imatge i mitjans de comunicació.
  - 2.6 Producció de textos de tipologies diverses (narració, descripció, diàleg...).
  - 2.7 Producció de textos creatius i comunicatius.
  - 2.8 Aplicació de l'accentuació gràfica.
  - 2.9 Pràctica de normes ortogràfiques.
  - 2.10 Incorporació d'elements lèxics i semàntics.
  - 2.11 Ús de diferents tipus de frases.

2.12 Substitució, ampliació i reducció de paraules i grups de paraules (connectors, complementació, pronoms...).

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

- 1 Ús i comunicació.

1.1 Llengua parlada:

1.1.1 Elements no lingüístics.

1.1.2 Registres d'ús i funcionalitat.

1.1.3 Factors de les diferents situacions comunicatives (emissor, receptor i funcionalitat de la comunicació).

1.1.4 Diferències entre text oral i text escrit.

1.1.5 Diversitat de textos orals, textos literaris.

1.2 Llengua escrita:

1.2.1 Elements de la llengua escrita.

1.2.2 Registre d'ús i funcionalitat.

1.2.3 El text escrit com a mitjà de comunicació i font d'informació.

1.2.4 Tècniques d'expressió escrita.

1.2.5 Diversitat de textos escrits: textos literaris, textos científics.

1.3 Llenguatge de la imatge

1.3.1 Còmic, publicitat, mitjans àudio-visuals, multimèdia.

- 2 Treball sistemàtic de llengua

2.1 Fonètica i ortografia.

2.1.1 Vocal/consonant.

2.1.2 Sí·l·laba.

2.1.3 Accentuació.

2.1.4 Normes ortogràfiques bàsiques.

2.2 Lèxic.

2.2.1 Relacions entre mots per la seva forma i significat.

2.3 Gramàtica

2.3.1 Paraules.

2.3.2 Concordança.

2.3.3 Tipus de frases.

2.3.4 Puntuació.

Actituds, valors i normes

- 1 Audició atenta i crítica.

- 2 Respecte al torn de paraules, a les intervencions i idees de les altres persones.

- 3 Interès per participar i fer-se entendre.

- 4 Gust per la declamació.

- 5 Interès pel text escrit.

- 6 Gust per la lectura.

- 7 Interès per a la recerca de coneixements nous.

- 8 Sentit crític davant les produccions escrites, publicitàries i multimèdia.

- 9 Respecte i interès pel coneixement de les variants dialectals de la llengua.

- 10 Interès per una pronúncia correcta dins la variant dialectal pròpia.

- 11 Habitució a l'ús del diccionari.

- 12 Interès per enriquir el vocabulari.

- 13 Interès per a l'observació i experimentació en el funcionament del llenguatge.

Objectius terminals

- 1 Identificar la funció que tenen en una situació oral els elements no lingüístics: gest, mirada, postura

corporal, entonació, volum, ritme, velocitat i pausa.

- 2 Reconèixer els diferents factors que defineixen una situació comunicativa: emissor, receptor, funcionalitat i context en què es produeix.
- 3 Planificar i dramatitzar situacions de la vida quotidiana i fer representacions de contes, acudits, adaptacions de contes i peces teatrals breus.
- 4 Transformar un mateix missatge d'acord amb les diferents situacions comunicatives.
- 5 Produir missatges orals (conversa, narració, descripció, exposició de temes...) emprant una dicció, entonació i postura corporal adients al registre de llengua utilitzat.
- 6 Comprendre relats, explicacions i argumentacions de models i estructures diverses amb presència o absència de l'emissor i amb suport visual o sense.
- 7 Sentir la necessitat de saber escoltar per comprendre, per informar-se i per poder participar posteriorment en la conversa.
- 8 Interpretar ordres que comportin una ordenació en l'activitat a realitzar.
- 9 Identificar els elements que intervenen en diferents tipus d'activitats orals: conversa, conferència, assemblea, dramatització, taula rodona, etc.
- 10 Utilitzar diferents mitjans àudio-visuals per a la producció d'activitats d'expressió oral i comunicatives en general.
- 11 Adonar-se de la importància de dominar la llengua oral per poder establir situacions comunicatives, apreciand l'ordre, la claredat i la coherència en l'expressió oral.
- 12 Adonar-se de les diferències que es donen entre el text oral i el text escrit.
- 13 Reconèixer i valorar l'ús de la llengua escrita com a vehicle de comunicació i font d'informació.
- 14 Reconèixer els diferents tipus de textos segons la seva funcionalitat i presentació.
- 15 Llegir mentalment i després de forma expressiva qualsevol text, en prosa o vers, adequat a l'edat.
- 16 Utilitzar la lectura com a tècnica per a la recerca d'informació i apreciar-la com a font de plaer, tot respectant els llibres i comportant-se correctament en una biblioteca.
- 17 Utilitzar les estratègies i habilitats necessàries per a una bona comprensió (formulació de preguntes sobre el text, identificar la idea principal i les parts del text) i rapidesa lectora (ampliació del camp visual, memorització de paraules, atenció).
- 18 Memoritzar l'ordre alfabètic. Conèixer i valorar la seva utilitat com a instrument per a l'ordenació, l'accés i la recuperació d'informació.
- 19 Distingir i utilitzar els indicadors externs d'un llibre (títol, índex, etc), un text (títol, subratllat, etc), un diccionari o una enciclopèdia (ordre alfabètic, etc) i altres suports d'informació diversos (anuari, base de dades) per facilitar la recerca d'informació i la seva comprensió.
- 20 Memoritzar i reproduir oralment poemes, textos breus i cançons.
- 21 Reconèixer i utilitzar diferents tipus de registres en les comunicacions escrites: avisos, cartes personals, anuncis, resums, notícies periodístiques, cròniques.

- 22 Reconèixer l'estructura interna de diferents tipus de textos i redactar-ne de tipologia diversa a partir de diferents models (narració, descripció, exposició, diàleg).
- 23 Elaborar textos espontanis i creatius.
- 24 Elaborar i utilitzar resums, esquemes i gràfiques com a tècniques d'estudi.
- 25 Prendre una actitud crítica i raonada davant les comunicacions en què s'actua de receptor (dramatitzacions, exposicions de temes, televisió, etc).
- 26 Identificar elements lingüístics i no lingüístics que intervenen en les produccions dels mitjans de comunicació.
- 27 Desvetllar el sentit crític i el respecte davant les diferents produccions escrites.
- 28 Estar sensibilitzat davant les manifestacions literàries.
- 29 Identificar tots els sons vocàlics i consonàntics segons la variant dialectal pròpia.
- 30 Comparar i classificar els diferents sons vocàlics i consonàntics per aplicar correctament la normativa ortogràfica
- 31 Preocupar-se per una bona pronúncia.
- 32 Distingir les síl·labes d'una paraula i identificar-ne la tònica.
- 33 Interpretar, memoritzar i aplicar les normes ortogràfiques bàsiques dominar les grafies: formació de plurals, dígrafs, terminacions verbals, consonants mudes, ús de l'apòstrof i consonants insegures.
- 34 Induir normes ortogràfiques fent ús de l'observació de les regularitats en l'escriptura.
- 35 Raonar i aplicar les normes d'accentuació: accent diacrític, dièresi, paraules agudes, planes i esdrúixoles.
- 36 Utilitzar el diccionari i recursos informàtics de comprovació de la correcta escriptura de les paraules.
- 37 Aplicar els aspectes formals en les produccions escrites (puntuació, adequació sintàctica, lèxica i ortogràfica i coherència del text).
- 38 Mostrar interès per ampliar el vocabulari i valorar l'ús dels elements lingüístics apresos.
- 39 Reconèixer i utilitzar els recursos lingüístics que generen nou vocabulari (prefixació, sufixació, composició) i els que amplien el seu sentit (comparació, polisèmia, metàfora).
- 40 Distingir els elements de derivació i composició de paraules i saber-ne interpretar la significació.
- 41 Identificar les relacions dels mots pel seu significat: polisèmia, sinonímia i antonímia, sentits propis i figurats, comparació, lexicalització (modismes, locucions i frases fetes).
- 42 Memoritzar l'escriptura de mots d'ús freqüent relacionats amb les diverses temàtiques d'estudi.
- 43 Utilitzar amb precisió i correcció el vocabulari propi i específic d'altres àrees.
- 44 Recrear-se amb el joc de paraules com a font d'enriquiment i gaudi.
- 45 Practicar l'observació del funcionament de les paraules i frases.
- 46 Interpretar diferents tipus de frase i relacionar l'entonació amb la puntuació.
- 47 Experimentar els canvis significatius produïts per alteracions de l'entonació de la frase i aplicar la puntuació adequada.

- 48 Identificar dins la frase les categories gramaticals de determinant, nom, adjectiu, verb i adverbi.
- 49 Observar i comprovar la relació de concordança dins la frase: determinant/nom/adjectiu, nom/verb, pronom personal/verb.
- 50 Aplicar reduccions, ampliacions i substitucions de paraules o grups de paraules mitjançant l'ús de connectors, complements i pronoms.
- 51 Aplicar substitucions pronominals (no més de dues combinacions).
- 52 Elaborar produccions utilitzant diversos recursos comunicatius: murals, auques, revistes, vídeos, presentacions multimèdia...
- 53 Valorar les variants dialectals (lèxiques, fonètiques...) com a diversitat enriquidora de la llengua.

Àrea de llengües estrangeres

Aprendre una llengua estrangera forma part d'un procés cognoscitiu i de sociabilització fonamental en el conjunt plurilingüe i multicultural del món.

Amb l'aprenentatge de llengües estrangeres es pretén la progressiva adquisició de la competència comunicativa.

Iniciar-la en l'educació primària permet fixar unes bases sòlides des del punt de vista auditiu i fonètic en una edat en què es té més plasticitat perceptiva, una gran capacitat de comunicar-se sense inhibicions i un interès per totes les formes d'expressió, verbals i no verbals.

Objectius generals

En finalitzar l'etapa, l'alumne ha de ser capaç de:

- 1 Mostrar-se receptiu i interessat davant la diversitat lingüística a través del contacte amb una nova llengua i cultura.
- 2 Valorar el coneixement de llengües estrangeres com a instrument de comunicació entre les persones i els pobles.
- 3 Comunicar-se oralment tenint cura de la pronúncia i l'entonació i utilitzar els recursos no lingüístics com a suport de l'expressió oral.
- 4 Tenir una competència comunicativa elemental que li permeti de fer un ús efectiu de la llengua en situacions quotidianes.
- 5 Mostrar habilitats per llegir, comprendre globalment i produir petits textos escrits.
- 6 Utilitzar el lèxic fonamental per a l'elaboració de produccions orals i escrites.
- 7 Manifestar curiositat i motivació per l'aprenentatge de llengües estrangeres.

Continguts

Procediments

- 1 Comprensió i expressió oral
  - 1.1 Comprensió global d'intercanvis orals a partir d'elements lingüístics i de les característiques de la situació.
  - 1.2 Comprensió de descripcions amb ajut d'imatges o sense.
  - 1.3 Expressió oral de missatges de la classe i de la vida quotidiana.
  - 1.4 Percepció, discriminació i emissió de sons,

entonacions, accents i ritmes.

1.5 Ús d'estratègies extralingüístiques que ajuden la comprensió i expressió orals: gest, to, expressió facial, etc.

1.6 Memorització i reproducció oral de textos: cançons, poemes, endevinalles, etc.

- 2 Comprensió i expressió escrita

2.1 Comprensió global de textos senzills: contes, poemes, textos amb suport icònic.

2.2 Comprensió, memorització i producció de textos funcionals i de ficció senzills: regles de jocs, enunciats d'exercicis, instruccions d'ús, etc.

2.3 Transcripció d'enunciats breus establint la correspondència so-grafia.

2.4 Utilització dels diferents recursos: diccionari pictòric, material audiovisual, programes informàtics, etc.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

- 1 Comunicació i llengua.

1.1 Estructures comunicatives elementals.

1.2 Elements essencials de morfosintaxi.

1.3 Lèxic relatiu a temes d'interès per a l'alumnat.

1.4 Fonologia: característiques rítmiques, entonacions bàsiques, accent i sistema fonològic.

1.5 Ortografia bàsica de la llengua.

- 2 Aspectes socio-culturals

2.1 Alguns aspectes socio-culturals dels països que parlen la llengua objecte d'aprenentatge.

Actituds, valors i normes

- 1 Interès en la producció d'entonacions, ritmes i sons nous.

- 2 Atenció a l'audició, a la bona pronúncia, als ritmes i sons nous.

- 3 Superació de la possible inhibició inicial davant la nova llengua.

- 4 Esforç per comprendre i fer-se comprendre.

- 5 Sensibilització per la varietat i sincronització dels diversos llenguatges (verbal, gestual, icònic, musical).

- 6 Valoració positiva de la llengua estrangera i respecte vers altres formes de vida i de cultura.

- 7 Actitud oberta respecte a d'altres persones, comunitats i cultures.

Objectius terminals

- 1 Distingir i reproduir els sons i les entonacions bàsiques de la llengua estrangera per imitació del model.

-2 Relacionar els sons amb les convencions gràfiques usuals.

- 3 Identificar les entonacions pròpies de la llengua estrangera i relacionar-les amb el seu significat.

- 4 Esforçar-se en la pronúncia i l'entonació adequades en les produccions orals.

- 5 Interpretar i produir missatges orals amb el suport d'estratègies senzilles.

- 6 Utilitzar i apreciar l'ajut dels diversos llenguatges no verbals.

- 7 Demostrar haver entès el discurs emprat per interactuar a classe.

- 8 Comprendre missatges en situacions contextualitzades i en intercanvis propis de la vida quotidiana.

- 9 Mostrar haver comprès globalment el discurs d'alguns mitjans de comunicació de masses.
- 10 Participar activament en converses orals pròpies de la classe, prenent la iniciativa i respectant les normes.
- 11 Explicar i descriure esdeveniments, anècdotes o contes amb l'ajut de suports diversos.
- 12 Reaccionar de forma verbal i no verbal a missatges orals dins de contextos situacionals.
- 13 Memoritzar i reproduir textos breus, cançons, petits poemes, etc.
- 14 Comprendre globalment textos escrits i reaccionar verbalment.
- 15 Relatar i descriure anècdotes, persones i objectes de l'entorn pròxim.
- 16 Donar resposta curta a preguntes escrites.
- 17 Utilitzar el text i el context paratextual per reconèixer el tipus de text i fer hipòtesis de significats.
- 18 Transcriure enunciats treballats oralment emprant els signes gràfics convencionals.
- 19 Completar i produir textos propis de l'edat a partir de models coneguts.
- 20 Identificar el vocabulari necessari propi de les situacions plantejades, simulades o reals.
- 21 Utilitzar eficaçment diferents recursos (diccionaris, mitjans àudio-visuals o altres sistemes tecnològics d'informació) per a la comprensió del lèxic.
- 22 Observar algunes regularitats del funcionament de la llengua.
- 23 Usar les estructures comunicatives més elementals de la llengua.
- 24 Fer ús d'elements gramaticals que possibilitin la comprensió global de missatges.
- 25 Cooperar i comportar-se de forma respectuosa en la realització de les activitats individuals i col·lectives.
- 26 Valorar i respectar les diferències culturals i lingüístiques.

Àrea del coneixement del medi

El medi social i cultural

La finalitat de l'ensenyament del coneixement del medi social i cultural, especialment de la geografia i de la història, és potenciar en l'individu unes determinades capacitats intel·lectuals, formar-lo en una sèrie de coneixements, habilitats i actituds, perquè pugui comprendre millor la societat i el món d'avui i pugui accedir-hi amb maduresa i responsabilitat. Aquesta finalitat principal ha d'anar acompanyada de components sociabilitzadors, i d'aprenentatges d'hàbits democràtics i de la consciència de pertinença a la societat i nacionalitat catalana en una perspectiva humanista i universal.

El coneixement del medi social i cultural, a més de fornir informacions diverses sobre el món ha de donar les eines necessàries perquè els nens siguin capaços de comprendre i interpretar el cúmulo diari d'informacions, sàpiguen on trobar-les i s'introdueixin en els mètodes que han de portar-los a un esperit científic.

Una altra de les finalitats del coneixement del medi social i cultural és la de potenciar les habilitats i capacitats cognitives de l'alumnat, objectiu que tradicionalment ha estat lligat a la interrelació amb la

realitat, al foment de la capacitat creativa, a un cert sentit lúdic de l'ensenyament i a una visió crítica del món.

D'altra banda, s'han d'atendre també les característiques evolutives del nen relacionades principalment amb el seu desenvolupament cognitiu. Al llarg de l'etapa d'educació primària, els alumnes van progressant a través de diverses fases en relació amb la comprensió de l'espai i el temps i la seva representació, a l'adquisició de nocions geogràfiques, històriques i socials, la ubicació en el punt de vista d'altres, la noció de causalitat, la comprensió de fenòmens en els quals intervenen moltes causes, etc.

El coneixement social de la realitat es fa a través d'una contínua activitat i experimentació; cal observar, comprovar, recollir informació, treball de camp. Aquesta interacció es realitza fonamentalment amb persones, grups, ambients humans i realitats humanes.

Per als alumnes que no facin l'opció de religió, s'organitzaran les hores corresponents d'activitat d'estudi en aquesta àrea per tractar els continguts i objectius que es presenten precedits per un asterisc (*).

Objectius generals

En finalitzar l'etapa, l'alumne ha de ser capaç de:

- 1 Saber utilitzar diverses fonts d'informació directa i indirecta per adquirir la informació que li interessa, processant-la, interpretant-la i expressant-ne els resultats mitjançant diversos llenguatges, tot utilitzant instruments i recursos tecnològics apropiats.

- 2 Formular-se preguntes i fer prediccions, arribant a conclusions o generalitzacions a partir de temes pròxims coneguts concrets.

- 3 Orientar-se en l'espai a partir del propi cos, d'altres punts referencials de l'entorn i de codis usuals de representació. Reconèixer i expressar l'espai fent ús de diferents suports i tècniques.

- 4 Emprar per referir-se al temps personal i al cronològic aquelles nocions comunament utilitzades per mesurar-lo i entendre correctament els instruments amb què es representa la cronologia. Demostrar haver-se iniciat en la comprensió del temps històric i d'algunes característiques de les grans etapes de la història de la humanitat.

- 5 Tenir un coneixement d'ell mateix en interacció amb l'entorn. Emetre judicis crítics i constructius davant diferents situacions i problemes, tant de l'entorn més pròxim com d'altres més allunyats en l'espai o en el temps.

- 6 Aplicar el vocabulari específic adquirit amb la finalitat de descriure i analitzar aspectes de l'entorn social i físic i de les seves relacions, referents tant a la realitat pròxima coneguda com a d'altres situacions allunyades.

- 7 Reconèixer i explicar esdeveniments, llocs, símbols, monuments, personatges, institucions del passat i del present, definidors de la geografia, la història de Catalunya i de la seva realitat social, territorial i nacional que li permetin progressar en el sentiment de pertinença al país.

- 8 Reconèixer, valorar i complir les normes socials relacionades amb el respecte a si mateix i a les altres

persones i aquelles que regulen les relacions i la convivència entre la diversitat de grups que configuren la pròpia comunitat.

- 9 Respectar els valors morals, socials i ètics propis i d'altri a partir de l'exercici dels drets i deures democràtics en les seves actuacions convivencials.

- 10 Valorar el medi ambient a partir dels coneixements adquirits, considerant-lo en les seves dimensions naturals, històrico-artístiques i estètiques.

Continguts

Procediments

- 1 Interpretació i representació de l'espai.

1.1 Interpretació i utilització de símbols i signes convencionals.

1.2 Orientació espacial emprant diferents direccions.

1.3 Realització, utilització i interpretació de plànols i mapes.

- 2 Consciència temporal i temps històric.

2.1 Identificació de nocions temporals de simultaneïtat, successió, durada, continuïtat i canvi, i de relacions causa-efecte.

2.2 Utilització de diferents unitats de mesura temporals i històriques.

- 3 Informació, comprensió i aplicació.

3.1 Formulació de generalitzacions a partir d'experiències o coneixements concrets, pròxims o coneguts.

3.2 Plantejament de problemes, preguntes i formulació de prediccions relacionades amb fets verificables.

3.3 Selecció de fonts d'informació i utilització d'eines apropiades de processament de dades obtingudes per facilitar la representació i l'elaboració de conclusions.

3.4 Ús de tècniques, instruments, aparells i documents per obtenir informació, i utilització, si escau, dels instruments i recursos de la tecnologia de la informació per processar-la i representar-la.

3.5 Expressió de conclusions amb diferents tipus de suport.

*3.6 Expressió de conclusions lligades a manifestacions artístiques d'origen religiós.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

- 1 La pròpia identitat.

1.1 Dades d'identificació personal en relació a si mateix i als espais on es desenvolupa la vida quotidiana.

1.2 Processos i transformacions del propi cos.

1.3 Drets i deures personals i col·lectius.

- 2 El medi físic, paisatges i sistemes humans

2.1 Els sistemes naturals i els seus elements.

2.2 Els sistemes humans i els seus components.

2.3 Sistemes naturals i sistemes humans a Catalunya.

2.4 La població. L'organització territorial i la població a Catalunya.

*2.5 La jerarquia religiosa i la distribució territorial a Catalunya

- 3 El medi econòmic i social.

3.1 L'agricultura i les activitats primàries, la indústria i les activitats secundàries, els serveis i les activitats terciàries. Activitats econòmiques de Catalunya i d'Espanya.

- 3.2 Paisatges rurals, industrials i urbans.
- 3.3 L'organització de la vida social i el treball.
  - *3.4 La influència de les diverses cultures religioses en l'organització de la vida social.
  - *3.5 La influència del fet religiós en l'organització de la vida social i econòmica a Catalunya.
- 4 El medi polític i cultural.
  - 4.1 Símbols d'identitat cultural i nacional de Catalunya.
  - 4.2 La creació artística i cultural. El patrimoni històrico-artístic.
  - 4.3 Organització política del municipi, de Catalunya i d'Espanya.
    - *4.4 Les cultures religioses i la creació artística i cultural.
    - *4.5 Religió i mitologia. Repercussions històrico-artístiques a la Mediterrània.
    - *4.6 L'art religiós a Catalunya.
- 5 El medi històric.
  - 5.1 La vida i el treball en altres temps.
  - 5.2 Grans etapes convencionals de la història de la humanitat.
  - 5.3 Fets i persones rellevants en la història de Catalunya i d'Espanya.
    - *5.4 Costums, fets i personatges significatius vinculats a les diverses religions de la història de la humanitat.
    - *5.5 La influència del fet religiós en alguns esdeveniments de la història de Catalunya.

Actituds, valors i normes

- 1 Construcció de la identitat personal.
  - 1.1 Consciència progressiva de la responsabilitat i de la presa de decisions.
  - 1.2 Valoració de si mateix i d'un estil de vida personal.
  - 1.3 Acceptació de normes referides a si mateix, com a persona i com a membre d'una comunitat.
- 2 Educació cívica.
  - 2.1 Sensibilització pels drets i deures humans.
  - 2.2 Participació en la vida col·lectiva respectant les normes de convivència.
  - 2.3 Respecte dels béns materials de les persones, institucions o serveis.
  - 2.4 Valoració de les tasques encaminades a la pau i el benestar.
- 3 Defensa de la identitat, el medi ambient i el patrimoni cultural
  - 3.1 Sentiment de pertinença a Catalunya.
  - 3.2 Atribució de valor al patrimoni.
  - 3.3 Sensibilització per la protecció del medi ambient.
- 4 Actituds personals en el treball.
  - 4.1 Interès per conèixer manifestacions i fets històrics, socials i culturals.
  - 4.2 Acceptació de normes de treball col·lectiu.

Objectius terminals

- 1 Utilitzar els punts cardinals i la brúixola per indicar direccions i per seguir o dissenyar itineraris.
- 2 Realitzar, interpretar i utilitzar plànols i mapes a gran escala, tenint en compte els signes convencionals i l'escala gràfica.
- 3 Identificar nocions i situacions temporals de simultaneïtat, successió, durada i continuïtat-canvi

referides a fenòmens temporals i històrics.

- 4 Utilitzar correctament el segle com a unitat de mesura històrica.

- 5 Identificar les diferents etapes convencionals de la història de la humanitat.

- 6 Utilitzar diferents tipus de fonts bàsiques en la història i manejar documents diversos per expressar conclusions històriques senzilles.

- 7 Emprar tècniques i aparells senzills per obtenir informacions procedents de l'entorn social i físic, i utilitzar, si escau, els instruments i recursos de la tecnologia de la informació per emmagatzemar-les, recuperar-les, processar-les i presentar-les.

- 8 Plantejar preguntes referides a fets observables i problemes coneguts.

- 9 Simular mitjançant jocs i dramatitzar fets i esdeveniments que exemplifiquin situacions geogràfiques o històriques diverses.

- 10 Debatre i discutir de forma raonada esdeveniments que exemplifiquin situacions geogràfiques, històriques, socials sobre les quals es posseeixi informació.

- 11 Identificar trets de la pròpia personalitat i expressar correctament les dades personals.

- 12 Reconèixer-se com a membre pertanyent a diversos grups socials (escola, família, agrupacions culturals o esportives, etc).

- 13 Identificar les principals unitats de relleu de Catalunya, les característiques de les costes, del clima i la xarxa hidrogràfica, de la vegetació i la fauna.

- 14 Assenyalar les característiques de l'estructura i de la distribució de la població a Catalunya.

- 15 Indicar funcions i serveis de les ciutats i la distribució territorial de les principals ciutats catalanes.

- 16 Enumerar les comarques i la divisió comarcal de Catalunya i comentar les principals característiques de la pròpia comarca.

- 17 Assenyalar les característiques de l'organització de la vida social dels grups humans propers i dels espais on es desenvolupa.

- 18 Identificar el treball i les activitats econòmiques de l'entorn quotidià.

- 19 Indicar les principals característiques de l'agricultura, la ramaderia, la pesca i d'altres activitats primàries a Catalunya.

- 20 Identificar i classificar els diferents tipus de fonts energètiques i saber l'origen de l'energia que es consumeix a Catalunya.

- 21 Indicar els principals tipus i característiques d'indústries existents a Catalunya.

- 22 Distingir diferents tipus de paisatges agropecuaris, industrials i terciaritzats de Catalunya, Espanya, l'àrea mediterrània i Europa.

- 23 Situar activitats econòmiques de Catalunya dins el conjunt d'Espanya, les Comunitats Europees i el món.

- 24 Situar en els mapes el territori de Catalunya i aquells territoris que per causa de la llengua, els símbols o la història han tingut una estreta relació amb Catalunya.

- 25 Indicar el paper dels mitjans de masses i de les noves tecnologies com a protagonistes de noves formes de creació i difusió de cultura.

- 26 Comparar alguns trets elementals sobre l'evolució del treball i de les formes de vida quotidiana (alimentació, habitatge, vestit, costums, tècnica, energia, transports, comunicacions, etc.) en diferents períodes històrics.
- 27 Indicar alguns trets de les formes de vida a Catalunya durant la Prehistòria, reconèixer algunes característiques de la romanització i identificar els principals elements de l'herència romana.
- 28 Identificar algunes de les característiques de la civilització islàmica a la Catalunya Nova, València i Mallorca i de la cultura hebraica a les nostres terres.
- 29 Situar la formació de la nació catalana en l'Alta Edat Mitjana i a partir de la Marca Carolíngia i conèixer alguns trets de la vida als castells i als monestirs i alguns personatges importants d'aquest període.
- 30 Indicar alguns trets de la vida a les ciutats i del gran desenvolupament del comerç a la Baixa Edat Mitjana a Catalunya.
- 31 Indicar fets i personatges importants del període on es va produir la Guerra dels Segadors i la Guerra de Successió i conseqüències per a Catalunya d'ambdós conflictes.
- 32 Indicar fases, fets i personatges vinculats amb el període de modernització i industrialització de Catalunya durant els segles XIX i XX.
- 33 Situar alguns fets relacionats amb la història recent de Catalunya: la Generalitat, la República, la Guerra Civil, el Franquisme, la restauració de la Generalitat, i identificar alguns personatges rellevants institucionals relacionats amb el període.
- 34 Conèixer els principals esdeveniments històrics d'Espanya i del món i relacionar-hi els propis de Catalunya.
- 35 Acceptar i practicar normes referides a la protecció, higiene i salut de la pròpia persona i la de les altres persones.
- 36 Demostrar sensibilitat pels drets i deures que tenim les persones les unes envers les altres i comportar-se d'acord amb les normes que regulen la vida quotidiana i personal com a ciutadans.
- 37 Prendre consciència de la necessitat de fer aportacions personals a la vida col·lectiva, participant i col·laborant amb els altres utilitzant el diàleg com a forma per resoldre conflictes.
- 38 Identificar i respectar els símbols nacionals i institucions de Catalunya, els d'Espanya, i els d'altres nacions i pobles.
- 39 Valorar la solidaritat i la tolerància com a actituds de cooperació entre les persones.
- 40 Entendre els drets humans i els drets dels pobles com a drets propis inalienables.
- 41 Identificar i valorar els béns que componen el patrimoni cultural de la comunitat local i la nació i actuar decididament en favor de la seva preservació i protecció.
- 42 Valorar i respectar alguns costums i formes de vida dels avantpassats entenent-los com a herència de civilització.
- 43 Mostrar sensibilitat envers la necessitat de conservació del medi natural i actuar decididament en favor de la seva defensa i protecció.

- 44 Interessar-se per diferents formes de vida i de cultura relativitzant similituds i diferències.
- *45 Manejar documents que aportin informacions sobre fets i fenòmens de la cultura religiosa.
- *46 Relacionar la jerarquia religiosa amb la seva territorialitat.
- *47 Indicar trets característics d'organitzacions socials que tenen els seus orígens en cultures religioses de la humanitat.
- *48 Relacionar fets religiosos amb determinades organitzacions socials i econòmiques que s'han produït al llarg de la història de Catalunya.
- *49 Identificar i valorar les manifestacions artístiques més significatives de l'art religiós català.
- *50 Assenyalar els elements bàsics de l'estructura religiosa greco-romana.
- *51 Identificar algunes divinitats del món clàssic amb l'activitat humana amb què es relacionaven i els mites que se n'han derivat.
- *52 Relacionar les tradicions i costums actuals de l'entorn proper amb les aportacions de les diferents cultures religioses.
- *53 Identificar algunes repercussions històrico-artístiques de la religió i la mitologia a l'àrea mediterrània.
- *54 Indicar les relacions i influències de la religió en l'origen d'alguns esdeveniments històrics a Catalunya i les seves conseqüències.
- *55 Identificar personatges significatius de les religions més practicades i amb més repercussió en el món actual.
- *56 Observar alguns trets significatius de manifestacions artístiques religioses musicals, pictòriques, arquitectòniques, etc, extraient-ne algunes conclusions.

Àrea de coneixement del medi.

El medi natural

L'ensenyament de les ciències a l'etapa d'educació primària parteix del fet que els nens interpreten el que observen en funció de la seva visió del món, dels coneixements que posseeixen, de les experimentacions que realitzen, dels subsegüents debats amb els companys i de la generalització d'explicacions vàlides per a altres fenòmens.

Per això el currículum vol oferir una resposta vàlida a les qüestions que els nens es plantegen a fi que siguin contestades segons la interpretació que en dona avui la ciència i evitar, així, que es donin respostes mancades de bagatge científic. Sovint, aquestes preconcepcions, elaborades abans de tota instrucció formal, queden molt consolidades i és molt difícil substituir-les.

Una preocupació constant en aquesta etapa ha de ser la de conèixer les concepcions que tenen els nens sobre la interpretació dels fets que els envolten per tal de posar al seu abast els mitjans que els permetin modificar els esquemes.

L'alumnat de 6 a 12 anys està interessat, generalment, per tots els aspectes del món que l'envolta. Encara que el coneixement de la vida és un centre d'atracció important, les preguntes que es formulen es refereixen a facetes molt

diferents de l'entorn.

Per altra banda, moltes observacions de l'entorn, atès l'interès que susciten en aquesta etapa, convé fer-les des de les primeres edats. En canvi, resulten massa simples en nivells superiors, on ja cal fer interpretacions més aprofundides dels fets.

Els continguts s'han escollit en funció de l'interès que desperten en aquests moments evolutius del nen. Es vol potenciar la curiositat i no permetre que el nombre de qüestions que formula l'alumnat disminueixi al llarg de l'escolaritat.

En aquest currículum figuren els continguts que poden ser apresos significativament en aquesta etapa. És a dir, que poden adquirir un significat vàlid per a l'alumnat.

No s'hi expliciten aquelles nocions massa distants de l'experiència i del coneixement del nen i que, per tant, no podrien ser assimilades significativament.

Això no vol dir, però, que es consideri que s'aprèn un contingut d'una vegada per sempre. Un contingut s'introdueix quan es creu que els nens poden captar-lo correctament, sense donar peu a errors, encara que no necessàriament en tota la seva profunditat, repercussions i possibles generalitzacions. Per això, en els objectius terminals es delimita l'abast concret en què es preveu que cada contingut podrà ser adquirit.

Al llarg de l'etapa d'educació primària es preveu que els alumnes utilitzin un ampli conjunt de procediments. No tots els procediments inclosos al currículum quedaran, però, definitivament assolits. El domini dels procediments més adequats per recollir i analitzar la informació requereix cert temps i, sens dubte, la progressiva maduració permetrà l'alumne aconseguir fites més estables.

Objectius generals

En finalitzar l'etapa, l'alumne ha de ser capaç de:

- 1 Identificar propietats d'objectes i d'organismes a partir de l'observació, la comparació i la classificació.
- 2 Reconèixer fets, fenòmens i processos que s'esdevenen en ells mateixos o en el seu entorn i avançar progressivament en la utilització de criteris per a la seva interpretació científicament acceptables.
- 3 Fer servir correctament els termes científics en tot tipus d'expressió -oral, escrita i gràfica-, que s'han d'utilitzar per a la descripció dels fets i per a l'elaboració d'informes de les activitats experimentals.
- 4 Preguntar-se, cada vegada més, pels fets que s'observen quotidianament i per les respostes que la Ciència hi ha donat fins ara.
- 5 Buscar respostes creatives i originals als interrogants plantejats utilitzant els procediments (processos i tècniques científics) adequats al nivell i a la temàtica.
- 6 Manipular correctament, i de forma cada vegada més acurada, els materials, aparells i instruments de laboratori i de camp previstos per a l'aprenentatge experimental.
- 7 Recolzar amb arguments les afirmacions pròpies i saber contrastar-les amb les de les altres persones, en la perspectiva d'avançar en el pensament crític.
- 8 Entendre la salut personal, social i del medi ambient com un bé de l'individu i de la comunitat que cal

conservar, preservar i potenciar.

- 9 Tenir una visió positiva de les aportacions de la ciència i la tecnologia a la societat.

-10 Conèixer les principals riqueses i mancances de l'entorn natural, especialment de Catalunya. Adquirir actituds de respecte, conservació i aprofitament dels recursos humans, naturals i tècnics.

Continguts

Procediments

- 1 Treball experimental.

1.1 Utilització d'eines, instruments i aparells.

1.2 Muntatge i desmuntatge de dispositius i aparells.

1.3 Ús d'habilitats i tècniques.

1.4 Observació directa.

1.5 Observació indirecta.

1.6 Mesura.

1.7 Recollida de dades.

1.8 Descripció.

1.9 Classificació.

1.10 Identificació de variables.

1.11 Inferència i predicció.

1.12 Formulació d'hipòtesis.

1.13 Utilització de bases de dades per organitzar les dades recollides, facilitar la recerca selectiva d'informació i la posterior interpretació.

- 2 Informació i comunicació.

2.1 Vocabulari científic.

2.2 Expressió verbal.

2.3 Expressió no verbal.

2.4 Informació.

- 3 Conceptualització i aplicació.

3.1 Utilització dels conceptes en situacions diverses.

3.2 Generalització dels conceptes.

3.3 Síntesi d'informacions.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

- 1 Diversitat de les coses que ens envolten.

1.1 Diversitat de materials i objectes.

1.2 Diversitat d'organismes.

1.3 Diversitat d'entorns físics.

- 2 Canvis que es produeixen en nosaltres i en el nostre entorn.

2.1 Canvis de propietats dels objectes.

2.2 Canvis i temps.

2.3 Els processos dels éssers vius.

2.4 Dinàmica de la terra: efectes observables.

- 3 Relacions que s'estableixen entre éssers vius i medi.

3.1 Òrgans i fenòmens que permeten a l'ésser humà establir relacions: sentits i percepció, orientació i posició, llum i so.

3.2 Interrelacions ecològiques.

3.3 Efectes de la intervenció dels éssers vius en el medi.

- 4 Relacions ésser humà-tècnica-societat.

4.1 Aportacions de les màquines a l'activitat humana.

4.2 Recursos energètics per a la indústria.

4.3 Col·laboració del progrés i de la tècnica a la salut i a la millora de la qualitat de vida.

4.4 L'espècie humana com a agent transformador del

paisatge.

4.5 Conservació de la natura.

4.6 La tecnologia de la informació (perspectiva històrica, la revolució de les telecomunicacions, del llibre als suports òptics, etc.).

Actituds, valors i normes

- 1 Respecte per les normes relatives a la conservació de materials, seguretat i higiene.
- 2 Esforç en la pràctica d'hàbits relatius a la seguretat i higiene del propi cos.
- 3 Interès pels processos científics.
- 4 Rigor en el tractament de la informació i la comunicació, utilitzant els instruments apropiats.
- 5 Responsabilitat en l'establiment de relacions amb les persones i l'entorn.
- 6 Respecte per la ciència.

Objectius terminals

- 1 Mostrar destresa en la manipulació d'alguns estris senzills de laboratori, utilitzar correctament instruments de mesura, ser responsable de la seguretat de les experiències pròpies i col·laborar en la seguretat de les altres persones.
- 2 Adquirir l'hàbit de seguir un ordre al·hora de fer una experiència.
- 3 Recollir, etiquetar i emmagatzemar mostres de roques, de vegetals i d'animals, respectant l'entorn i fer-ne col·leccions seguint criteris establerts.
- 4 Transvasar líquids acuradament, separar mesclures per filtració, decantació i evaporació i preparar solucions saturades.
- 5 Realitzar disseccions molt senzilles d'alguns òrgans de vegetals i animals.
- 6 Interrogar-se davant els fets i els fenòmens que succeeixen al seu voltant.
- 7 Fer l'observació periòdica i sistemàtica d'algun fenomen o procés, identificar els factors que hi intervenen i detectar i examinar els canvis que s'hi produeixen.
- 8 Realitzar mesures de: llargària, temps, masses, volums de líquids i temperatures.
- 9 Observar i recollir dades significatives d'objectes, éssers o fenòmens. Anotar mesures que es realitzin i estructurar-les utilitzant diversos mitjans: taules de doble entrada, bases de dades o programes informàtics de tractament estadístic, numèric i gràfic.
- 10 Actuar amb rigor en el tractament de la informació i la comunicació.
- 11 Elaborar senzills informes que reflecteixin el treball realitzat al laboratori o al camp.
- 12 Identificar una a una les diverses variables que intervenen en un procés o en un fenomen senzill.
- 13 Formular alguna hipòtesi senzilla i dissenyar experiències que caldria fer per comprovar-la.
- 14 Memoritzar la terminologia nova després d'haver-ne comprès el concepte corresponent.
- 15 Comunicar verbalment les observacions fetes o els resultats de les experiències realitzades.
- 16 Recollir la informació rebuda a l'aula com a inici de la presa d'apuntes.
- 17 Habituar-se a la recollida d'informació de les

situacions viscudes, llibres i documents àudio-visuals i informàtics.

- 18 Llegir, interpretar i omplir guions de treball, qüestionaris, taules i gràfics seguint normes establertes.
- 19 Muntar i desmuntar dispositius i aparells senzills descrivint-ne els seus elements.
- 20 Mostrar interès per aplicar a diverses situacions concretes els conceptes apresos.
- 21 Establir generalitzacions i constatar que criteris diferents de classificació donen lloc a particions diferents, o que diferents punts de mira poden donar lloc a descripcions diferents d'un mateix fenomen.
- 22 Ordenar la informació rebuda o les dades obtingudes al voltant de paraules clau o d'idees fonamentals.
- 23 Resumir la informació verbal i no verbal per tal d'elaborar-ne una síntesi.
- 24 Manifestar inventiva per cercar solucions noves i originals per poder respondre als interrogants plantejats.
- 25 Interessar-se pels esdeveniments de caire científic que tenen lloc en l'entorn proper i descobrir el paper de la ciència en la vida diària.
- 26 Explicar algunes característiques dels éssers vius que els permeten adaptar-se al medi, les diferents maneres d'adaptar-s'hi i els diversos factors ambientals (temperatura, llum i humitat).
- 27 Identificar els elements que configuren un ecosistema i els tipus de relacions que s'estableixen entre ells.
- 28 Saber dir el paper que juga l'espècie humana i els éssers vius en el modelatge i la modificació del paisatge.
- 29 Explicar i descriure en termes senzills el cicle de l'aigua, els beneficis que reporta per al manteniment de la vida i els diversos usos que en fem.
- 30 Tenir una actitud reflexiva sobre la influència de l'activitat humana en el medi, identificar els factors i les activitats concretes que provoquen el deteriorament de la natura i enumerar mitjans adients per a la prevenció.
- 31 Enumerar algunes espècies protegides a Catalunya i la situació dels parcs naturals del nostre país.
- 32 Descriure les característiques que diferencien els animals vertebrats dels animals invertebrats.
- 33 Identificar elements semblants i diferents entre l'esquelet humà i els aparells locomotors i de suport de diversos tipus d'animals.
- 34 Descriure les parts de l'aparell digestiu d'alguns animals de l'entorn proper i establir semblances i diferències amb l'aparell digestiu humà.
- 35 Enumerar les parts de la planta que intervenen en la nutrició i la contribució que hi fan, i posar exemples de diferents tipus d'arrels, tiges i fulles.
- 36 Descriure les parts de l'aparell respiratori d'alguns animals de l'entorn proper i establir semblances i diferències amb l'aparell respiratori humà.
- 37 Descriure el paper de la circulació, la digestió i la respiració respecte la captació, el transport, la transformació i l'eliminació de substàncies en els animals.
- 38 Enumerar i descriure les parts dels aparells reproductors de l'home i de la dona i d'animals de l'entorn proper.
- 39 Descriure el paper de la fecundació, gestació i part en l'espècie humana.
- 40 Enumerar les parts dels òrgans reproductors de les

plantes amb flors, i distingir-ne els òrgans femenins i els òrgans masculins.

- 41 Explicar mecanismes i mesures preventives que permeten viure en bones condicions de salut: vacunacions, revisions mèdiques, medicaments, higiene, tecnologia mèdica, etc.

- 42 Conèixer mesures immediates que cal prendre davant eventualitats per fractures, distensions musculars, ferides, etc.

- 43 Practicar hàbits d'higiene personal per mantenir la neteja corporal i el bon funcionament d'aparells i d'òrgans, entenent que aquesta pràctica és fonamental per a la salut i qualitat de vida.

- 44 Respecte per les normes relatives a la conservació de materials, seguretat i higiene.

- 45 Prendre consciència de la influència dels costums en la salut: tipus d'alimentació, ritme de vida, tipus d'activitats, descans, ús de les begudes alcohòliques, ús del tabac, etc.

- 46 Explicar quines són les funcions dels sentits i descriure les sensacions que es poden percebre a través d'ells.

- 47 Identificar en l'entorn diferents fonts de llum i fonts de so.

- 48 Adonar-se que hi ha objectes transparents, translúcids i opacs a la llum.

- 49 Descriure que el so es desplaça des de la font sonora i que reverbera en arribar als objectes.

- 50 Reconèixer que els sons, i en especial la veu, es poden diferenciar per la seva intensitat, to i timbre.

- 51 Reconèixer i apreciar la gran diversitat d'objectes que ens envolten i la varietat de materials de què estan fets, tant objectes de l'entorn proper com del llunyà.

- 52 Distingir dos tipus de propietats: les que depenen del material de què estan fets els objectes (propietats característiques) i les que no en depenen (massa, temperatura i volum).

- 53 Enumerar els estats de la matèria i descriure algunes propietats dels materials degudes a l'estat de la matèria en què es troben.

- 54 Assenyalar que la forma dels objectes en estat sòlid es pot modificar aplicant-hi forces.

- 55 Descriure que alguns canvis d'estat es produeixen per l'aportació de calor a l'objecte i que d'altres es produeixen quan l'objecte transfereix calor al seu entorn.

- 56 Descriure el concepte de transferència d'energia aplicat a diverses situacions quotidianes.

- 57 Reconèixer diverses maneres de manifestar-se l'energia.

- 58 Identificar alguns recursos energètics que es fan servir en l'actualitat i adonar-se de la necessitat de valorar-los i no malversar-los.

- 59 Interpretar alguns agents geològics externs (vent, aigües continentals o marines) com a transformadors constants de la superfície terrestre.

- 60 Descriure els volcans, els terratrèmols i el desplaçament dels continents com a manifestacions de l'activitat interna de la Terra.

- 61 Identificar la Terra com a planeta del sistema solar i els astres més propers, algunes estrelles i algunes constel·lacions.

- 62 Identificar el dia i l'any amb els períodes de rotació i traslació de la Terra respecte del Sol.

Àrea d'educació artística. Música

La pràctica de la música des de les primeres edats contribueix al desenvolupament general de la personalitat de l'infant i del seu comportament envers els altres.

L'educació musical desvetlla, estimula i va modelant la sensibilitat; aporta nous coneixements, que primer s'integren de manera sensorial i més endavant es van raonant i elaborant.

Al mateix temps, l'alumne a través de la pràctica de la música en comú, cantant, movent-se i dansant, escoltant i escoltant-se, aprèn el llenguatge i la grafia musical que l'anirà fent capaç de desxifrar certes obres pel seu compte i repetir i transmetre les seves sensacions.

Cal, però, que l'ensenyament i l'adquisició dels coneixements siguin progressius i sistematitzats perquè els alumnes puguin memoritzar-los i automatitzar-los. Aquestes capacitats no arriben a ser totalment positives si no es fan a través de la pràctica directa i contínua; fent música és com millor se la coneix i se l'estima.

La cançó ha d'arribar a constituir per al nen el seu principal mitjà d'expressió musical. Aquesta pràctica, en el marc escolar, constitueix una activitat de grup que requereix una actitud de respecte, col·laboració i valoració pel treball fet en comú. No es pot oblidar que cantant també es contribueix a enriquir el vocabulari, el coneixement de costums i tradicions, d'autors i països, i es vetlla per la bona emissió de la veu, principal element de comunicació amb les altres persones.

La música és so, i el so es percep per l'oïda. Tant si es tracta d'aprendre una cançó o una dansa, com d'escoltar els sons de la natura o una composició musical, tot demana una oïda ben preparada i disposada a captar-ne totes les qualitats i bellesa.

En totes les manifestacions de la vida hi ha ritme i moviment. L'educació musical a través d'aquest aspecte pretén associar la capacitat de moviment corporal, natural i espontani que té el nen amb la captació i la intepretació d'estímuls sonors rítmics o melòdics que se li proposen en aquesta activitat o que inventa. La dansa constitueix la simbiosi més perfecta entre el moviment mesurat i organitzat i la música, i és també una activitat molt important d'interrelació social. Com la cançó, la dansa és una manifestació de la idiosincràsia popular, en la que s'hi troben creences, tradicions, costums ancestrals.

En l'audició d'obres musicals, el nen passa de ser el protagonista de l'activitat a ser-ne exclusivament receptor, i rebre'n, en la mesura que la seva edat i preparació ho permetin, les sensacions que l'autor i l'intèrpret hi han volgut transmetre.

Objectius generals

En finalitzar l'etapa, l'alumne ha de ser capaç de:

- 1 Demostrar sensibilitat, comprensió i creativitat, amb un bon gust estètic i artístic en la pràctica musical.
- 2 Interpretar individualment i col·lectiva cançons tradicionals catalanes i d'arreu del món, a l'uníson, a cànon o a veus, fent del cant el centre de l'activitat musical.

- 3 Assolir una emissió de veu correcta, tant parlant com cantant, i tot mostrant coneixements de la higiene i el funcionament de l'aparell fonador.
- 4 Demostrar un desenvolupament de l'oïda que permeti la distinció i el reconeixement dels elements bàsics que constitueixen el discurs musical.
- 5 Assolir justesa i precisió rítmica a partir del moviment del propi cos, de la pràctica de jocs i exercicis rítmics, danses i cançons.
- 6 Adonar-se dels elements fonamentals del llenguatge musical: ritme, melodia, mètrica i expressió.
- 7 Assolir l'hàbit i l'actitud d'escolta, com també els coneixements bàsics d'instruments, conjunts instrumentals, obres, formes i autors, que permetin gaudir de l'audició musical.
- 8 Participar en la vida musical de l'escola i de l'entorn.
- 9 Conèixer i utilitzar, si escau, recursos informàtics i electrònics d'edició, creació i interpretació musicals.

Continguts

Procediments

- 1 Cant individual i col·lectiu atenent la respiració.
- 2 Respiració, articulació i col·locació correcta de la veu.
- 3 Interpretació de cançons tradicionals catalanes i d'altres països.
- 4 Anàlisi, classificació de cançons i d'obres escoltades en audicions.
- 5 Expressió i comunicació creativa per mitjà de sons i silencis
- 6 Escolta, reconeixement, imitació i reproducció dels silencis i sons i les seves qualitats.
- 7 Experimentació amb diversos materials, recursos tecnològics i instruments diversos.
- 8 Resposta corporal a estímuls sonors amb coordinació de moviments.
- 9 Precisió i correlació entre pulsació i ritme.
- 10 Imitació de relacions rítmiques o melòdiques.
- 11 Interpretació de danses.
- 12 Lectura i escriptura de cançons, de temes o fragments d'obres
- 13 Improvisació i creació rítmica i/o melòdica.
- 14 Audicions en directe i enregistrades.
- 15 Reconeixement auditiu d'obres, temes, instruments i formes.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

- 1 La cançó i la veu.
  - 1.1 Cançó a l'uníson, cànon i cançó a dues veus, amb o sense acompanyament rítmic o melòdic.
  - 1.2 La veu, mitjà d'expressió musical i la seva higiene.
- 2 Educació de l'oïda.
  - 2.1 El fet sonor com a element de comunicació. Importància del silenci.
  - 2.2 Les qualitats del so: timbre, duració, intensitat i altura.
  - 2.3 L'aparell auditiu i la seva higiene.
- 3 Música, moviment i dansa.

- 3.1 El ritme, les figures rítmiques, la mètrica.
- 3.2 La dansa.
- 4 Lectura i escriptura (solfeig).
- 4.1 Iniciació al llenguatge musical.
- 5 Audició.
- 5.1 Veus, instruments i conjunts vocals i instrumentals.
- 5.2 Formes musicals, autors i obres.

Actituds, valors i normes

- 1 Participació i respecte en les interpretacions i creacions individuals i col·lectives.
- 2 Esforç en l'emissió precisa de la veu.
- 3 Valoració de la veu com a mitjà de comunicació.
- 4 Interès, respecte i curiositat per la riquesa del patrimoni musical del país, pel coneixement d'obres, autors i èpoques i estils.
- 5 Interès per la interpretació i audició musical.
- 6 Justesa i precisió en les interpretacions rítmiques i en l'afinació.
- 7 Rigor en la utilització correcta de la grafia musical.

Objectius terminals

- 1 Cantar en un registre còmode i amb una intensitat moderada, individualment i col·lectiva, cançons tradicionals catalanes, d'altres països i d'autors.
- 2 Cantar cançons: a l'uníson, a dues veus i cànons a dues veus.
- 3 Distingir en les cançons els elements del llenguatge musical apresos.
- 4 Identificar, llegir i memoritzar cançons o fragments d'audició pel seu ritme i per la lectura en partitura.
- 5 Acompanyar-se cançons amb suport rítmic o melòdic.
- 6 Distingir les veus humanes: soprà, contralt, tenor i baix.
- 7 Ser conscient de la importància de la veu i tenir-ne cura tant parlant com cantant.
- 8 Experimentar el funcionament de l'aparell fonador atenent la respiració, l'articulació i la col·locació correcta de la veu.
- 9 Escoltar, imitar, reconèixer, reproduir, classificar sons o sèries de sons segons les seves qualitats.
- 10 Esforçar-se per escoltar amb atenció, interès i silenci.
- 11 Identificar auditivament els intervals, les qualitats del so aïlladament i combinat i el valor del silenci en la música.
- 12 Memoritzar i improvisar ritmes o melodies.
- 13 Reproduir interiorment un ritme o melodia de vuit i més pulsacions.
- 14 Inventar i interpretar ritmes o melodies, individualment i col·lectiva, amb text o sense.
- 15 Esforçar-se per aconseguir precisió rítmica, justesa en l'afinació i bona audició interior.
- 16 Practicar el reconeixement auditiu i l'afinació d'intervals en petits fragments melòdics per comparació.
- 17 Distingir diversos tempos.
- 18 Interpretar petites composicions amb el propi cos, objectes i instruments combinant les qualitats del so. Crear-ne.
- 19 Iniciar el coneixement del llenguatge musical.
- 20 Llegir, escriure, fer dictats rítmics o melòdics per

- tal de reconèixer els elements del llenguatge musical.
- 21 Valorar la correcció de la pròpia grafia musical.
  - 22 Descobrir la funció de l'escriptura musical.
  - 23 Reaccionar amb moviment a diverses combinacions rítmiques que posteriorment s'integraran al llenguatge musical.
  - 24 Adequar el moviment a la pulsació i a la combinació de fórmules rítmiques, sigui individualment, amb parelles o grup.
  - 25 Gaudir en la pràctica del cant, l'audició i la dansa.
  - 26 Mostrar interès per aconseguir justesa, precisió i harmonia en el moviment.
  - 27 Adoptar una bona postura corporal, tant cantant com escoltant música o en la dansa.
  - 28 Ballar danses adequades a l'edat.
  - 29 Observar l'estructura de les formes i gèneres per audició o notació.
  - 30 Identificar formes i gèneres musicals: rondó, tema amb variacions, concert per a solista, òpera, sardana.
  - 31 Escoltar música en directe o enregistrada.
  - 32 Mostrar interès pel coneixement d'obres, autors i instruments.

Àrea d'Educació Artística

Visual i plàstica

En la societat actual, en la qual les manifestacions artístiques adquireixen un paper predominant tant en la vida individual com en la col·lectiva, es fa necessària una major conscienciació de la transcendència que aquestes manifestacions exerceixen sobre els ciutadans.

Mitjançant l'educació artística es pretén que l'alumnat assolixi aprenentatges que li permetin conèixer i saber aplicar els elements propis dels llenguatges visual i plàstic com a base instrumental per afavorir la sensibilitat artística i potenciar la comunicació.

L'educació visual i plàstica constitueix una base instrumental des de la qual la persona assolix el coneixement dels mitjans expressius propis dels llenguatges icònics, potencia la comunicació i l'expressió en el món de les imatges i aferma la personalitat artística, alhora que motiva la creació i afina la sensibilitat.

La naturalesa dels aprenentatges d'educació visual i plàstica aconsellen dos tipus d'accions: aquelles que tracten de la instrumentalització com a llenguatge i atenen situacions específiques de comunicació i expressió, i aquelles altres accions que tracten de potenciar la capacitat de reelaboració, la fluïdesa d'idees, la flexibilitat, la pluralitat de respostes, la síntesi creativa, l'enginy, i les actituds vinculades al potencial creador, com són: l'actitud reflexiva i oberta.

Objectius generals

En finalitzar l'etapa, l'alumne ha de ser capaç de:

- 1 Dominar conceptes, mitjans i recursos expressius que posin de manifest les capacitats de percepció, organització de l'espai i representació de formes.
- 2 Organitzar intuïtivament les formes a l'espai, establint diverses relacions espacials: topològiques, projectives i mètriques.
- 3 Utilitzar una anàlisi sistemàtica de les formes i de la seva representació objectiva i subjectiva.

- 4 Aplicar els recursos bàsics que ofereix el llenguatge visual i plàstic: línia, superfície, color, textura, volum i espai.
- 5 Dominar el traç i conèixer les seves possibilitats expressives per tal que es pugui aplicar a qualsevol realització visual i plàstica.
- 6 Identificar les característiques bàsiques de diferents materials i assajar de manera afectiva i analítica la seva utilització a partir de realitzacions plàstiques, considerant les possibilitats i les limitacions que ofereixen aquests materials.
- 7 Utilitzar el llenguatge visual i plàstic com a mitjà per expressar les vivències de manera autònoma i creativa.
- 8 Relacionar-se amb l'entorn i apreciar els valors estètics de la realitat més pròxima, tot descobrint-hi les manifestacions culturals en què la imatge té un paper preponderant.
- 9 Apreciar el patrimoni artístic de diversos països, amb èmfasi en les manifestacions pròpies de la cultura catalana.
- 10 Mostrar una actitud analítica respecte de la lectura de la imatge i la seva incidència en els mitjans de comunicació.
- 11 Manifestar hàbits d'observació, atenció i pulcritud, ç com també respecte envers les obres pròpies i les de les altres persones.

Continguts

Procediments

- 1 Observació directa i indirecta de formes i d'imatges.
- 2 Ús de la memòria visual i retentiva.
- 3 Distinció i relació entre forma i imatge.
- 4 Domini del gest. Execució d'apunts.
- 5 Caracterització de la superfície, diferenciació tonal i textura.
- 6 Representació de formes bi i tridimensionals i en el temps.
- 7 Realització de composicions: representació d'idees.
- 8 Descripció, anàlisi i interpretació de missatges visuals i plàstics.
- 9 Realització de comunicacions: el missatge.
- 10 Utilització d'eines, instruments, materials i tècniques.
- 11 Representació del volum a través de mètodes perspectius.
- 12 Utilització de tècniques: dibuix, pintura, collage, tècniques mixtes, tridimensionals, fotografia, fotomuntatge i reprografia.
- 13 Utilització de les noves tecnologies (disseny i animació amb ordinador, vídeo, sistemes multimèdia) com a mitjà de comunicació i expressió.
- 14 Reelaboració d'imatges a partir de transformacions gràfico-plàstiques.
- 15 Realització de produccions plàstiques de manera personal i creativa.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

- 1 Educació sensorial i estructuració de la imatge.
  - 1.1 La percepció. L'observació. Els sentits.

- 1.2 Forma i imatge. Figura i fons. Tipologia de la forma.
- 1.3 El punt de vista.
- 1.4 La línia i el traç.
- 2 Llenguatge visual i plàstic.
  - 2.1 El llenguatge visual i plàstic: la forma, el color, la composició i la imatge.
  - 2.2 Elements de relació: estructura, proporcionalitat, equilibri i moviment.
  - 2.3 El missatge i el seu significat: els signes, els símbols i els codis visuals.
  - 2.4 La cultura de la imatge. Sectors comunicatius.
- 3 Expressió gràfico-plàstica.
  - 3.1 La representació bidimensional del volum: els objectes, les plantes, els animals, la figura humana.
  - 3.2 L'espai perspectiu.
  - 3.3 Instruments, tècniques i materials com a elements de comunicació i expressió.
  - 3.4 Principals manifestacions de l'art català i universal: significat cultural, funció comunicativa, valors estètics.

Actituds, valors i normes

- 1 Predisposició per observar l'entorn.
- 2 Inquietud per experimentar.
- 3 Sensibilitat vers els fenòmens estètics.
- 4 Responsabilitat en la utilització correcta de les eines i els materials.
- 5 Conscienciació dels missatges visuals presents en l'ambient.
- 6 Sensibilització vers el món de l'art i de la imatge.
- 7 Esperit de superació de les pròpies possibilitats plàstiques.
- 8 Valoració i respecte vers les persones, les seves obres i les manifestacions artístiques.
- 9 Responsabilitat en l'adopció d'hàbits posturals.

Objectius terminals

- 1 Mostrar predisposició a observar atentament una realitat determinada, fent ús de la memòria visual.
- 2 Apreciar la configuració geomètrica o forma genèrica dels objectes -esquema.
- 3 Detectar els elements visuals dominants que particularitzen un objecte: forma, textura, color i grandària.
- 4 Mostrar certa predisposició per plasmar plàsticament les idees.
- 5 Abstreure d'un conjunt (imaginari, representat o real) aquells components bàsics que donen continguts i personalisme a un missatge plàstic.
- 6 Dominar el gest en plasmar gràficament les observacions (esquemes, esbossos, apunts).
- 7 Descriure diferents tipus de formes i relacionar-les entre si: descriptives, geomètriques, causals.
- 8 Classificar diferents tipus de formes a partir de criteris plàstics.
- 9 Diferenciar els factors que defineixen un determinat color: valor (grau de lluminositat) i to (característica cromàtica).
- 10 Emprar la terminologia que es desprèn de la classificació sistemàtica dels colors (teoria del color): primaris, secundaris, complementaris, harmònics, càlids,

freds.

- 11 Emprar la terminologia correcta per denominar les eines, els instruments, els materials i les tècniques utilitzades en les produccions pròpies.
- 12 Utilitzar els instruments, eines i materials apropiats, amb la tècnica corresponent i en funció de la finalitat comunicativa de la producció per a la qual s'usen.
- 13 Diferenciar els diversos elements que configuren una composició.
- 14 Operar amb els elements del llenguatge plàstic: grandària, proporció, relació, ritme, simetria, compensació de masses, moviment, a fi de combinar-los significativament tot realitzant una composició.
- 15 Descriure plàsticament una realitat tot enregistrant detalls: mimetisme.
- 16 Representar i llegir imatges, tot relacionant-les i seqüenciant-les en el temps: auques, còmics, historietes.
- 17 Expressar plàsticament idees, fets, narracions i vivències de manera imaginativa.
- 18 Distingir i representar les característiques bàsiques dels codis visuals més elementals: signe i símbol.
- 19 Identificar els missatges visuals presents en l'ambient.
- 20 Establir connexions amb els diferents sectors comunicatius en els que la cultura s'expressa mitjançant imatges (el còmic, la publicitat, el cinema, la televisió, el disseny, l'artesanía, l'art, etc).
- 21 Representar proporcionalment atenent al punt de vista figures humanes, animals, plantes i objectes.
- 22 Representar el volum en la superfície plana: valors clar/fosc.
- 23 Distingir els aspectes fonamentals de la perspectiva aèria: proporció, saturació, mimetisme. Apreciació òptica de la profunditat.
- 24 Distingir els aspectes fonamentals de la perspectiva lineal: punts de vista, línia de terra.
- 25 Representar l'espai perspectiu tot comprnent els diferents punts de vista d'un objecte.
- 26 Emprar els elements del llenguatge visual i plàstic d'acord amb l'ús del missatge, comunicació, projecte que es pretengui aconseguir (pintura, disseny gràfic, modelatge, etc).
- 27 Interpretar per mitjà del llenguatge visual i plàstic informacions rebudes a partir d'altres llenguatges: oral, escrit, musical, gestual.
- 28 Aplicar les respostes plàstiques més adequades per expressar-se amb diferents materials i tècniques segons el propi gust i estil personal.
- 29 Apreciar les principals manifestacions de l'art català, l'art espanyol i l'art universal.
- 30 Analitzar els elements visuals i plàstics que més sobresurten en l'entorn immediat: arquitectònic, urbà, rural, etc.
- 31 Mostrar curiositat i inquietud per experimentar amb els diferents materials, estris i tècniques.
- 32 Valorar les diferències en el traç i apreciar les seves possibilitats expressives.
- 33 Habituar-se a realitzar els treballs de manera ordenada i organitzada amb pulcritud i rigorositat.
- 34 Respectar la obra pròpia i la dels altres.

- 35 Adquirir una actitud crítica de la pròpia obra i la de les altres persones.
- 36 Respectar els materials, eines i instruments i tenir cura del seu manteniment i endreça.

Àrea d'educació física

En la nostra societat actualment es manifesta un ampli consens sobre la consideració de l'educació física com a factor important en el desenvolupament integral de la persona.

L'educació física ha de contribuir a la millora de la qualitat de vida, possibilitant la pràctica de les activitats corporals per a tothom sense distinció ni diferenciació de cap mena.

El currículum d'educació física respon a les necessitats individuals i socials en funció de les característiques personals i de les condicions contextuals per crear hàbits i comportaments favorables a la plena realització.

A l'educació primària l'educació física ha d'encaminar-se a la consecució de finalitats utilitàries, higièniques i ètiques que es concreten en el coneixement corporal, el domini de l'acció motriu en l'espai i la implicació de cadascú en les relacions afectives que s'estableixen entorn de l'activitat física.

L'àrea d'educació física basa els seus processos d'ensenyament aprenentatge en l'activitat vivenciada per l'alumnat, ja que el treball corporal és essencial per al desenvolupament harmònic.

L'alumnat té una necessitat de moviment que forma part del seu propi procés evolutiu i de desenvolupament, però perquè aquest procés tingui lloc ha d'integrar els coneixements i aprenentatges en relació amb el propi cos en l'activitat diària. La comprensió i l'acceptació de la pròpia realitat s'adquireixen per les informacions que incideixen directament sobre si mateix, com també pel contacte i relació amb la resta de l'alumnat i l'entorn.

Objectius generals

En finalitzar l'etapa, l'alumne ha de ser capaç de:

- 1 Conèixer i acceptar el propi cos, com també les seves possibilitats de moviment.
- 2 Prendre consciència de la pròpia situació motriu en l'espai i en el temps en relació amb les altres persones, amb els objectes i en medis diversos.
- 3 Assolir un domini corporal i postural harmònic amb millora de la condició física de forma genèrica.
- 4 Utilitzar les habilitats i les destreses bàsiques corresponents a l'acció motriu fent servir l'observació, l'anàlisi i la imaginació en la resolució de problemes motrius.
- 5 Identificar i utilitzar formes de comunicació expressives corporals, tot desenvolupant el sentit estètic i creatiu.
- 6 Conèixer, identificar i utilitzar les habilitats i les destreses específiques fonamentals de les activitats físiques proposades al llarg de l'etapa, les quals han d'incloure formes de desplaçament i de maneig d'objectes variades i diversificades.
- 7 Valorar i gaudir de l'activitat física, amb vista al

benestar físic i mental, tot practicant hàbits d'higiene personal.

- 8 Conèixer, identificar i experimentar diverses activitats físiques a la natura i en medis diferents de l'habitual, demostrant respecte envers l'entorn.

- 9 Accedir al comportament social que faciliti el creixement individual mitjançant la participació solidària, la responsabilitat i el respecte a les altres persones i, especialment, la utilització de les relacions de cooperació indispensables en una activitat física col·lectiva.

- 10 Conèixer la realitat esportiva del seu territori i els recursos que li ofereix per a la pràctica de l'activitat física com una manera més d'utilitzar el temps lliure.

Continguts

Procediments

- 1 Control i consciència corporal.

1.1 Control tònic. Control de la respiració.

1.2 Ajust postural.

1.3 Orientació en l'espai. Orientació en el temps. Ritme.

- 2 Execució d'habilitats coordinatives.

2.1 Execució d'habilitats motrius bàsiques i habilitats motrius específiques.

- 3 Utilització de les capacitats condicionals.

3.1 Aplicació de la força incidint en el component coordinatiu.

3.2 Increment de la resistència general.

3.3 Manteniment de la flexibilitat. Increment de la velocitat.

- 4 Expressió corporal i dramatització.

4.1 Expressió d'emocions i sentiments.

4.2 Creativitat motora.

4.3 Representació de personatges, objectes i situacions.

- 5 Realització de jocs.

5.1 Execució de joc simbòlic i dramàtic, sensorial i perceptiu, de cooperació i oposició i tradicional.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

- 1 Esquema corporal.

1.1 L'estructura corporal.

1.2 La funcionalitat orgànica.

1.3 Les possibilitats perceptives.

1.4 Consciència del propi moviment i de la postura.

- 2 Organització de l'espai i del temps.

2.1 Nocions relacionades amb la pròpia orientació.

2.2 Nocions de relació entre el cos, els objectes i l'espai exterior.

2.3 Domini de l'espai gràfic.

2.4 Nocions relacionades amb el temps. El ritme.

2.5 Estructuració espacio-temporal.

- 3 Habilitats motrius específiques.

3.1 Esports i danses com a elements culturals.

- 4 Expressió i comunicació.

4.1 El cos com a mitjà de comunicació: expressió i comprensió.

- 5 El joc.

5.1 Jocs tradicionals i populars.

Actituds, valors i normes

- 1 Acceptació i estimació del propi cos.
- 2 Iniciativa en l'acció.
- 3 Organització i constància en l'activitat motriu.
- 4 Gust i satisfacció per l'activitat física.
- 5 Esforç per vèncer les dificultats superables. Autosuperació personal.
- 6 Valoració de la higiene i la salut.
- 7 Motivació cap a la comunicació corporal.
- 8 Acceptació i respecte a la diversitat física, d'opinió i d'acció.
- 9 Responsabilitat envers les normes.
- 10 Respects a la natura, a les instal·lacions i el material.

Objectius terminals

- 1 Mostrar coneixement del propi cos, les seves capacitats perceptives i de moviment.
- 2 Acceptar i estimar el propi cos.
- 3 Controlar la pròpia lateralitat i exercitar-la referida a les altres persones i als objectes.
- 4 Controlar la respiració mitjançant activitats que ho afavoreixin.
- 5 Utilitzar el control tensió-relaxació voluntàriament.
- 6 Adoptar la postura correcta i equilibrada tant en repòs com en moviment.
- 7 Actuar responsablement sense risc per a la salut amb iniciatives motrius apreses.
- 8 Interpretar les nocions de relació que s'estableixen entre el propi cos, els objectes i l'espai exterior i utilitzar-les adequadament en l'acció motriu.
- 9 Relacionar les nocions espacials tot aplicant-les a un espai concret (pista esportiva, la natura, un plànol, etc).
- 10 Executar moviments sincronitzant-los amb estructures rítmiques.
- 11 Executar amb fluïdesa, sincronització, eficàcia i precisió les habilitats motrius bàsiques i les seves combinacions.
- 12 Identificar i interpretar ritmes realitzats mitjançant l'acció motriu (marxa, cursa, salts, danses, etc).
- 13 Executar els moviments propis de les danses realitzades.
- 14 Executar moviments molt diversos amb els màxims recorreguts dels segments corporals.
- 15 Experimentar curses i tasques motrius variades buscant economia d'esforç.
- 16 Utilitzar adequadament la força en aquelles tasques en què s'actui contra la resistència donada.
- 17 Donar respostes motrius davant un determinat estímul en el mínim temps possible.
- 18 Executar els gestos bàsics dels diferents esports individuals, d'adversari i col·lectius practicats.
- 19 Utilitzar l'estratègia individual i d'equip bàsica dels esports que es realitzin.
- 20 Aplicar les regles fonamentals de les activitats físiques que es practiquin.
- 21 Identificar els esports, les danses i els jocs com a elements socio-culturals i lúdics.
- 22 Respectar les regles i aplicar normes de joc.
- 23 Actuar amb esforç per vèncer les dificultats superables.

- 24 Valorar i aplicar hàbits higiènics de pràctica permanent (dutxar-se, canviar-se roba, etc.).
- 25 Expressar corporalment emocions, sentiments i idees. Interpretar els gestos d'altri.
- 26 Representar un personatge i interpretar un argument utilitzant tècniques de dramatització o mim.
- 27 Realitzar diferents tipus de joc, integrant-se en la dinàmica establerta.
- 28 Descriure els jocs tradicionals del propi territori.
- 29 Experimentar el joc com a objecte de plaer i recreació.
- 30 Valorar l'activitat física com a possible pràctica de temps lliure i escollir les formes més adients a les pròpies característiques i interessos.
- 31 Acceptar i respectar la diversitat física, d'opinió i acció.
- 32 Respectar i tenir cura de l'entorn, la natura, les instal·lacions i el material, tant propi com comunitari.

Àrea de Matemàtiques

L'adquisició d'aprenentatges matemàtics contribueix al desenvolupament de les capacitats que permeten al nen augmentar la comprensió del món que l'envolta i aprendre a desxifrar els codis i missatges que li ofereix l'entorn social i cultural.

S'han seleccionat aquells continguts que són comprensibles per l'alumnat de l'etapa d'educació primària i que són susceptibles d'un aprenentatge significatiu. Es concedeix molta importància als continguts procedimentals tot i que tenen una adquisició lenta, però són els que capaciten millor per els autoaprenentatges.

Des del punt de vista dels procediments, s'opta per la prioritització d'aquells continguts que afavoreixen els aprenentatges experimentals i inductius, i també de les tècniques d'expressió de les matemàtiques.

Per facilitar el pas d'allò concret a l'abstracte s'han seleccionat procediments com la manipulació, l'observació i l'experimentació perquè són aquests els que desencadenen els pensaments sobre els quals es poden construir les representacions.

També la utilització de llenguatges matemàtics, de tècniques i d'instruments de càlcul, mesura i construcció, la predicció i posterior reflexió sobre els resultats obtinguts, facilitaran la progressiva adquisició del pensament abstracte i la construcció de conceptes matemàtics.

La selecció de continguts conceptuals incideix en el grau de comprensió i d'aplicació dels conceptes encaminats a proporcionar aprenentatges funcionals.

Es parteix del principi que els conceptes bàsics s'aprenen ampliant-los i usant-los per resoldre noves situacions en una proposta d'ensenyament cíclic.

D'entre els continguts seleccionats com a bàsics cal destacar el paper que la geometria exerceix en el desenvolupament de la comprensió de l'espai.

Els continguts bàsics d'actituds, valors i normes estan relacionats amb l'adquisició de conceptes i procediments; per aquesta raó hauran de ser sotmesos a un tractament sistemàtic al llarg de tota l'etapa d'educació primària.

Cal destacar alguns aspectes que les matemàtiques aporten a la formació de l'alumnat d'aquesta etapa:

Són un instrument per comprendre i solucionar aspectes quantitius que la realitat proposa.

Ajuden a estructurar la ment perquè posen de manifest les estructures, les relacions i els aspectes comuns que hi ha en objectes i situacions aparentment diferents.

Proporcionen oportunitats d'aprendre i practicar el raonament i de prendre consciència d'allò que s'ha fet intuïtivament.

Obliguen a utilitzar un llenguatge cada vegada més acurat i concís i, a la vegada, més abstracte.

Potencien la memorització comprensiva i la interiorització d'aprenentatges procedimentals i conceptuals per a la seva comprensió significativa.

Estimulen la creativitat usant i combinant aspectes coneguts per generar-ne de nous.

Tot això contribueix a la consecució d'un dels objectius més rellevants de les matemàtiques com és el d'afavorir l'estructuració del pensament.

Objectius generals

En finalitzar l'etapa, l'alumne ha de ser capaç de:

-1 Valorar les matemàtiques com a eina útil per comprendre el món que l'envolta i per actuar sobre el seu entorn immediat.

-2 Abstreure per inducció conceptes i relacions matemàtiques a partir de reconèixer semblances i diferències entre un conjunt de situacions viscudes, captant allò que es manté i allò que canvia en una situació sobre la qual s'hi fan modificacions.

-3 Utilitzar els llenguatges verbal, visual i simbòlic per descriure, representar i comunicar situacions i experiències reals o simulades, i també per interpretar-les.

-4 Usar habitualment el càlcul mental o mitjans tècnics (calculadora, ordinadors) selectivament, amb preferència sobre el càlcul escrit.

- 5 Predir aproximadament el resultat, comprovar l'existència de la diversitat de camins de resolució, saber seleccionar-ne un i valorar el resultat respecte del càlcul, de la resolució de problemes i de la mesura directa.

- 6 Comprendre les operacions aritmètiques (concepte i algorisme) i conèixer com i quan s'ha d'utilitzar una operació específica.

- 7 Percebre les figures i les relacions suggerides pels objectes i moviments i elaborar-ne models (construccions, dibuixos, etc) on fer observacions i recerca de propietats geomètriques.

- 8 Analitzar i interpretar models geomètrics com a representacions de regions concretes de l'espai real.

- 9 Utilitzar les matemàtiques que coneix per provar de resoldre problemes i situacions diverses triant d'entre els recursos que té el que consideri més adient i explicant-ne l'elecció.

- 10 Reconèixer i representar funcions elementals numèriques i estadístiques.

Continguts

Procediments

- 1 Observació, manipulació i experimentació.

- 1.1 Observació i realització d'accions com a base per a la construcció de conceptes matemàtics.
- 1.2 Observació i reconeixement dels atributs (qualitatius, quantitatius, geomètrics, etc.) que tenen els elements i les col·leccions.
- 1.3 Recollida de dades a partir de situacions reals.
- 2 Relacions i comparacions.
  - 2.1 Recerca de relacions entre les diverses parts o elements que componen una situació o els resultats d'un fenomen.
  - 2.2 Determinació de l'atribut, enumeració dels elements i identificació de semblances i diferències entre els elements d'un conjunt.
  - 2.3 Ordenació i classificació a partir de criteris que expressin relacions entre elements.
- 3 Anàlisi, estimació i tempteig.
  - 3.1 Predicció de resultats usant tots els mecanismes i punts de referència, a partir d'una situació i condicions determinades que relacionen unes dades.
  - 3.2 Recerca del resultat temptejant més d'una solució.
  - 3.3 Verificació del resultat i modificació, si cal, de la predicció a partir de l'error observat.
- 4 Utilització de llenguatges matemàtics.
  - 4.1 Coneixement i ús dels codis i vocabulari matemàtic (xifres, unitats de mesura, signes, etc).
  - 4.2 Expressió de relacions, fets i accions propis de les matemàtiques mitjançant els noms, els signes i els símbols que els designen.
  - 4.3 Familiarització amb formes de representació que ajuden a abstraure de situacions diverses allò que tenen en comú.
  - 4.4 Ús de recursos tecnològics per representar procediments, fer gràfiques, simulacions i resoldre problemes.
- 5 Utilització de tècniques i instruments.
  - 5.1 Utilització d'algorismes per resoldre operacions d'addició, subtracció, multiplicació i divisió.
  - 5.2 Ús i selecció d'instruments de càlcul, mesura, dibuix i construcció.
- 6 Combinació de conceptes matemàtics: resolució de problemes.
  - 6.1 Aplicació d'un procés sistemàtic per a la resolució de problemes:
    - Interpretació de l'enunciat.
    - Recerca de relacions entre els valors coneguts i els desconeguts.
    - Estimació d'una solució.
    - Resolució de les operacions o construccions.
    - Comprovació dels resultats.
    - Correcció d'errors.
  - 6.2 Combinació de conceptes aritmètics, geomètrics i de mesura per tal de resoldre problemes

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

- 1 Nombres naturals. Operacions.
  - 1.1 Valor cardinal del nombre i posicional de les xifres.
  - 1.2 Addició, subtracció, multiplicació i divisió.
  - 1.3 Propietats en l'addició i multiplicació: commutativa, associativa i distributiva.
- 2 Nombres fraccionaris. Operacions.
  - 2.1 La fracció com a part, com a expressió d'una mesura i

com a operador.

- 3 Nombres decimals. Operacions.
  - 3.1 El nombre decimal com a fracció decimal.
- 4 Magnituds i mesura.
  - 4.1 Longitud, massa, capacitat, superfície, temps, valor i preu i grau de circumferència.
- 5 Figures i relacions geomètriques.
  - 5.1 Figures lineals, planes i espacials.
  - 5.2 Elements de les figures geomètriques.
  - 5.3 Relacions geomètriques.
  - 5.4 Transformacions geomètriques del pla.
- 6 Estadística.
  - 6.1 Dades estadístiques: interpretació, representació, relació.
  - 6.2 Mitjana aritmètica.
- 7 Probabilitat.
  - 7.1 Fenòmens segurs i aleatoris.

Actituds, valors i normes

- 1 Interrogació i investigació davant qualsevol situació, problema o informació contrastable.
- 2 Apreciació en la vida quotidiana, en la natura, l'art, les ciències, la tecnologia, dels aspectes que poden ser definits i expressats per mitjà de la matemàtica.
- 3 Recreació mitjançant l'ús d'elements lúdics que comportin un treball matemàtic.
- 4 Organització del treball: plantejament, resolució, verificació dels resultats i valoració de llur significat.
- 5 Valoració positiva del propi esforç per arribar a resoldre una situació matemàtica.
- 6 Consideració de l'error com a estímul per a noves iniciatives.
- 7 Adquisició d'una progressiva autonomia en la recerca d'ajuts, d'eines, com també en la valoració del propi treball.
- 8 Ús adequat dels mitjans tècnics de càlcul i representació i valoració dels seus resultats.

Objectius terminals

- 1 Distingir el valor cardinal d'un nombre del lloc que pot ocupar en una sèrie donada.
- 2 Comprendre el valor posicional de les xifres per poder escriure els nombres en forma polinòmica.
- 3 Efectuar les operacions d'addició, subtracció, multiplicació i divisió:
  - Mentalment, amb nombres naturals de forma exacta i aproximada.
  - Per escrit, amb nombres naturals menors de 4 xifres.
  - Amb calculadora.
- 4 Raonar els algorismes de l'addició, subtracció i multiplicació, utilitzant la descomposició d'un nombre natural en suma.
- 5 Aplicar la descomposició de nombres en suma i producte, o d'altres propietats que ajudin a operar mentalment.
- 6 Usar la commutativitat, l'associativitat de l'addició i de la multiplicació i la distributivitat de l'addició respecte de la multiplicació per facilitar el càlcul.
- 7 Interpretar les igualtats com a operacions equivalents.
- 8 Buscar els termes desconeguts en una expressió

d'igualtat.

- 9 Descriure una operació com una transformació, i indicar la transformació inversa.
- 10 Resoldre problemes aritmètics amb una, dues o tres operacions en contextos quotidians i amb nombres significatius.
- 11 Reconèixer els aspectes quantitativs d'una situació real o simulada que es puguin expressar utilitzant els nombres naturals, fraccions senzilles o aproximacions decimals.
- 12 Llegir, escriure, representar i ordenar nombres naturals, nombres fraccionaris i nombres decimals.
- 13 Estimar una quantitat a partir de l'observació i de la reordenació dels elements.
- 14 Utilitzar les relacions conegudes entre nombres per predir aproximadament els resultats d'operacions aritmètiques, comprovar si el resultat predit és la solució de l'operació i modificar, si cal, la predicció feta a partir de l'error observat.
- 15 Interpretar una fracció com a una part d'un total com a expressió d'una mesura i com a operador.
- 16 Interpretar un nombre decimal com a fracció decimal.
- 17 Sumar, restar i multiplicar decimals fins a les centèsimes, i dividir aproximant fins a les mil·lèsimes.
- 18 Reconèixer magnituds mesurables i assolir la noció de mesura a través de la comparació de quantitats d'una mateixa magnitud.
- 19 Seleccionar la unitat més adient per realitzar una determinada mesura i expressar-la utilitzant diferents formes:
  - En diverses unitats (de forma complexa amb nombres naturals).
  - En una sola unitat (fracció o decimal).
- 20 Valorar els resultats obtinguts per processos de càlcul, mesura, construcció, etc. i contrastar-los amb la situació plantejada.
- 21 Estimar l'error comès en realitzar una mesura.
- 22 Identificar i relacionar les unitats del sistema mètric decimal de longitud, capacitat, massa i superfície.
- 23 Adonar-se de la conservació de la quantitat de magnitud en variar la configuració.
- 24 Comparar i ordenar quantitats diverses d'una mateixa magnitud.
- 25 Aplicar les equivalències entre les diverses unitats d'una magnitud per expressar una mesura en diverses unitats.
- 26 Identificar i relacionar les unitats de temps d'ús habitual.
- 27 Usar instruments de mesura adients a cada situació, seleccionant per cada cas el més precís.
- 28 Obtenir figures equivalents en perímetre o en àrea a figures donades.
- 29 Aplicar les nocions i mètodes de mesura, de longitud i àrea a la resolució de problemes reals.
- 30 Expressar verbalment i gràficament aspectes espacials de la realitat, com són els relatius a formes, grandàries, situació, posició, moviment, distàncies, etc, mitjançant el llenguatge geomètric, utilitzant els models adients.
- 31 Distingir i construir models de figures lineals, planes i espacials, i trobar les seves relacions geomètriques i els elements que en possibilitin alguna

classificació.

- 32 Transformar models geomètrics per obtenir-ne de nous, conservant unes característiques (perímetre, àrea, volum, forma, etc.) i variant-ne d'altres.
- 33 Emprar les transformacions geomètriques del pla (simetries, translacions i girs) per crear noves figures.
- 34 Comparar i classificar figures geomètriques per diversos criteris.
- 35 Apreciar la pulcritud en una representació gràfica i en una construcció geomètrica.
- 36 Realitzar observacions sistemàtiques, relacionar-les, classificar-les, extreure'n dades i esquematitzar-les.
- 37 Classificar i ordenar resultats d'una experiència o d'un recull de dades.
- 38 Reconèixer, organitzar i representar conjunts de dades estadístiques mitjançant taules de freqüències i diagrames de barres.
- 39 Llegir i interpretar un conjunt de dades estadístiques i calcular mitjanes.
- 40 Representar parells ordenats de nombres naturals utilitzant coordenades cartesianes.
- 41 Resoldre problemes utilitzant tècniques estadístiques, justificant i valorant-ne els resultats.
- 42 Distingir entre esdeveniments segurs i aleatoris a partir de situacions concretes.
- 43 Realitzar experiències aleatòries (jocs d'atzar) i obtenir tots els resultats possibles.
- 44 Representar i interpretar les nocions i relacions matemàtiques mitjançant paraules, signes o símbols i figures o gràfics.
- 45 Fer atenció a la informació expressada de forma quantitativa.
- 46 Identificar les fonts d'informació quantificable que es puguin tenir a l'abast.
- 47 Mostrar interès per trobar noves aplicacions d'allò que es coneix.
- 48 Ser conscient que la matemàtica pot ser usada per expressar i conèixer més bé la realitat.
- 49 Valorar els problemes com a jocs de descobriment en què les operacions i les transformacions són les regles.
- 50 Valorar el propi esforç per arribar a resoldre una situació matemàtica a partir de tots els recursos disponibles.
- 51 Conèixer el funcionament de les operacions aritmètiques realitzables per una calculadora.
- 52 Explorar, amb calculadora o ordinador, determinades propietats aritmètiques i regularitats numèriques interessants.
- 53 Identificar i donar forma quantitativa a les direccions de l'espai, emprant quan escaigui recursos de la tecnologia de la informació.

Àrea de religió

Religió catòlica

El currículum d'aquesta àrea és la concreció, feta pels bisbes de la diòcesi de Catalunya, del que estableix l'Ordre Ministerial de 20 de febrer de 1992.

L'ensenyament religiós escolar aporta una comprensió de la tradició cultural en què es troba immers l'alumne, tradició impregnada de cristianisme. D'aquí que el

cristianisme i el missatge cristià han de ser objecte preferent d'aprenentatge ja que són elements primordials de la nostra cultura, perquè els nostres alumnes puguin entendre millor les ciències socials, interpretar textos literaris i també l'art de casa nostra i de gran part del món occidental.

L'àrea de Religió catòlica ajuda no solament a descobrir la fonamental dimensió religiosa de l'ésser humà sinó també a comprendre més la història, la cultura, l'art i la llengua de la nostra terra. La importància específica i significativa de l'ensenyament religiós escolar rau en les finalitats següents:

- 1 Ofereix un coneixement seriós i crític del fet religiós i les seves expressions, estudiant les grans religions i explicitant particularment la catòlica.

- 2 Aporta un coneixement de la Bíblia real i científic i ajuda a la seva lectura i a interpretar-la des de la perspectiva de la història.

- 3 Presenta i aprofundeix la figura i el missatge de Jesucrist, amb un estudi sistemàtic i orgànic del cristianisme, especialment a través de la vida i la història de l'església catòlica.

- 4 Dóna una resposta concreta, coherent i trascendent als grans interrogants existencials que caracteritzen la persona humana i el seu món.

-5 Estructura i sistematitza els continguts de la fe catòlica tot fent possible el diàleg i la síntesi entre la fe i la cultura.

D'acord amb aquestes finalitats, s'han dissenyat i organitzat els continguts de la religió, tot combinant tres criteris:

La globalitat del missatge cristià: els continguts configuren la globalitat del missatge cristià i s'ha procurat que en el desplegament per cicles siguin representatius de la totalitat d'aquest missatge.

Una estructura d'integració: els continguts no són capítols diferents i successius d'un programa, sinó una estructura composta de tres elements interrelacionats, com són els conceptes, els procediments i les actituds i els valors, que es despleguen a cada cicle i que han de ser tractats d'una forma globalitzada mitjançant una integració.

Una estructura cíclica, tant per l'exigència del missatge cristià amb els seus processos cíclics com per la mateixa estructura del currículum escolar.

El currículum de religió catòlica que aquí es presenta inclou tots els punts referits a l'àrea del medi social i cultural, destinats als qui no facin l'opció de Religió. D'aquesta forma els alumnes que facin l'opció per l'ensenyament de la religió catòlica assumeixen també aquests continguts i objectius específics, presentats des de la confessionalitat pròpia de l'església catòlica.

Objectius generals

En finalitzar l'etapa, l'alumne ha de ser capaç de:

- 1 Introduir-se en l'ús, la recerca i la lectura de textos bíblics.

- 2 Observar, tot analitzant la realitat del seu entorn, certs usos i costums de la pràctica cristiana i la seva relació amb l'àmbit familiar i social.

- 3 Utilitzar els recursos dels llenguatges corporal,

simbòlic, abstracte i iconogràfic, i expressar fets, dades, sentiments i opcions sobre el fenomen religiós a través del dibuix, la música, la mímica, el mural, l'audiovisual, etc.

-4 Descobrir diferents experiències humanes del transcendent que donen resposta a les preguntes fonamentals de l'home (qui sóc, d'on vinc, a on vaig, i després d'aquesta vida, què?), explicitant la cristiana.

- 5 Conèixer els principals esdeveniments, afirmacions, paraules, cicles litúrgics, textos, que formen part del fet cristià.

-6 Conèixer els principals models de la vida proposats per la fe cristiana a través d'alguns personatges de l'antic testament i del nou testament i de protagonistes rellevants de la història de l'església catòlica al món i a Catalunya.

- 7 Identificar la figura de Jesucrist a través de les seves accions i paraules.

- 8 Conèixer el Déu cristià manifestat Jesucrist com a pare i creador.

- 9 Descobrir la vida de l'església universal i de les seves comunitats locals, especialment a Catalunya, tot reconeixent la seva acció evangelitzadora, sacramental, caritativa, cultural i social.

- 10 Esbrinar les dades més importants del marc socio-cultural religiós de l'entorn i de Catalunya en general (costums, art, història, folklore, monuments i festivitats), fent especial esment a aquelles relacionades amb la fe catòlica.

- 11 Adonar-se del fonament cristià de les actituds i les accions d'inserció i participació social (sinceritat, pau, alegria, comprensió, perdó, solidaritat i amor), i comprendre allò que poden aportar en la vida personal, en la convivència social i també en la pertinença eclesial.

- 12 Conviure amb totes les persones, valorant les seves qualitats, acceptant els seus límits i iniciant-se a una primera crítica enfront de les diferents actituds que es troba en l'entorn.

- 13 Reconèixer la dignitat de les persones, del seu cos i vida, dels seus drets, i valorar la grandesa de la naturalesa.

- 14 Copsar a través d'exemples concrets que la fe cristiana crida a l'acció transformadora de la persona, del col·lectiu i del medi.

Continguts

Procediments

- 1 La pròpia realitat i el descobriment del seu entorn.

1.1 Observació del propi cos i les seves possibilitats, de l'àmbit dels sentiments i la sensibilitat.

1.2 Identificació i expressió de les possibilitats de relació amb els altres.

1.3 Descobriments i anàlisi d'aquelles institucions, entitats i col·lectius als quals es pertany.

1.4 Observació i, a partir d'aquesta, iniciació a l'extracció de dades.

1.5 Iniciació i desenvolupament de la crítica.

1.6 Realització d'enquestes, estadístiques i recerca de dades.

1.7 Observació i imitació de formes de comportament moral i conductes vigents de l'entorn.

- 1.8 Realització de trobades culturals a centres d'activitats humanes i religioses.
- 2 Hàbits i metodologia de treball.
  - 2.1 Habilitat i netedat en la presentació dels treballs.
  - 2.2 Creació de temps i espais de treball personal.
  - 2.3 Confecció d'un vocabulari bàsic i un de sinònims, per àmbits o temes.
  - 2.4 Construcció i confecció de murals, còmics, cartells i selecció de fotografies.
  - 2.5 Iniciació, organització i aprofundiment del treball propi i de grup i posada en comú.
  - 2.6 Iniciació als debats i judicis.
  - 2.7 Elaboració d'esquemes i confecció de quadres comparatius.
- 3 Anàlisi i coneixement del fet religiós.
  - 3.1 Observació i anàlisi de les accions religioses on s'utilitzin elements de la naturalesa.
  - 3.2 Recollida i observació d'expressions, frases i programes de de caràcter religiós de televisió i altres mitjans de comunicació a l'abast dels nens.
  - 3.3 Observació, identificació i anàlisi introductor de les principals festivitats religioses.
  - 3.4 Observació i descripció dels principals llocs i moments de trobada i celebració cristiana.
  - 3.5 Reconstrucció de paràboles i textos bíblics mitjançant l'escenificació i mitjans àudio-visuals.
  - 3.6 Interpretació a la llum de la Bíblia d'expressions d'art religiós.
  - 3.7 Comparació elemental entre els gèneres literaris bíblics i els modes de parlar, metàfores, etc.
  - 3.8 Reconstrucció del marc cultural de referència dels fets bíblics, observant pel·lícules, reportatges, etc.
  - 3.9 Recerca, lectura, anàlisi i comentari de textos bíblics.
  - 3.10 Lectura i comentari d'alguns textos sagrats d'altres religions.
  - 3.11 Observació i anàlisi del significat de les manifestacions folklòriques, culturals i artístiques de caràcter religiós (catòliques o d'altres religions).
  - 3.12 Observació i estudi dels elements religiosos en les notícies dels mitjans de comunicació social.
  - 3.13 Visita de llocs on se celebren festes religioses de caire popular.
- 4 La interiorització, l'expressió i la creativitat.
  - 4.1 Capacitat d'escoltar i estar atent en qualsevol fet o situació que se li presenti.
  - 4.2 Estudi de l'etimologia d'alguns mots.
  - 4.3 Audició de cançons i pràctica del cant, la dansa i el mim.
  - 4.4 Elaboració de dibuixos, còmics i cartells que expressin una determinada vivència.
  - 4.5 Reconstrucció de passatges bíblics a través de l'expressió plàstica.
  - 4.6 Reconstrucció d'accions i models històrics de persones significatives de la història de l'església catòlica.
  - 4.7 Narració i aplicació de mites, contes i faules sobre les aspiracions i problemes de l'home.
  - 4.8 Desenvolupament de la capacitat creativa a través de l'ús inicial o freqüent dels mitjans d'expressió.
  - 4.9 Reflexió personal seguida d'una conversa.

- 4.10 Exercici de la capacitat d'abstracció.
- 4.11 Representació del que es pensa a través de signes i símbols.

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

- 1 Cristianisme: origen i vida.

1.1 Història del poble d'Israel (l'Antic Testament).

1.1.1 Déu creador.

1.1.2 Història de la salvació:

L'home a la recerca de Déu.

Les grans religions (fundadors i història) i les seves manifestacions culturals.

Manifestació de Déu en la creació i en la història d'Israel.

1.2 Jesús de Natzaret.

1.2.1 Maria, la mare de Jesús.

1.2.2 El naixement, la família de Jesús i els seus amics.

1.2.3 La vida, mort i resurrecció de Jesús.

1.2.4 L'evangeli del regne.

1.2.5 Identitat i missió de Jesús.

1.2.6 Jesucrist manifestació plena de Déu Pare.

1.3 El Nou Testament.

1.3.1 Testimonis de la identitat i la missió de Jesús.

1.3.2 La vida i la missió dels primers cristians.

1.4 La Bíblia, paraula de Déu.

1.4.1 Els llibres de l'Antic Testament.

1.4.2 Els llibres del Nou Testament.

1.5 L'església.

1.5.1 L'Església fundada per Jesucrist.

1.5.2 L'Església, nou poble de Déu (comunitat i temple, pregària i celebració, l'amor).

1.5.3 Diferents persones del poble de Déu: laics, preveres, religiosos, etc.

1.5.4 L'Església, cos de Crist. Diversitat i unitat.

1.5.5 L'Església: signe i sacrament de la salvació.

1.5.6 Diferents accions de l'Església. Sagraments i serveis.

1.5.7 Accions i persones significatives de la història de l'Església.

1.5.8 L'Església a Catalunya (història, distribució territorial, personatges i repercussions artístiques).

- 2 La persona i el seu medi des de la perspectiva cristiana.

2.1 L'estimació: actitud moral bàsica del cristià.

2.1.1 Reconeixement i estimació d'un mateix.

2.1.2 Estimació de l'entorn immediat (persones i coses).

2.1.3 Estimació de la natura.

2.1.4 Estimació de Déu i Jesús.

2.2 La vida dels seguidors de Jesús.

2.2.1 El programa de Jesús:

Les benaurances.

La nova llei: l'amor.

2.2.2 Exigències de la vida dels seguidors de Jesús:

Conversió a l'evangeli.

Nova forma de relació amb un mateix, amb els altres i amb Déu.

2.3 Moral de l'home nou.

2.3.1 L'home nou:

Identitat i comportament del cristià.

El procés de conversió: de les obres del pecat als fruits de l'amor.

2.3.2 La nova creació. El regne de Déu:
La tasca de l'home en la construcció del regne.

Actituds, valors i normes

- 1 L'obertura a l'entorn.
  - 1.1 Curiositat i desig de saber.
  - 1.2 Hàbit d'atenció.
  - 1.3 Respecte a les normes que regulen la conducta en relació amb els altres i que regulen la relació amb la natura.
  - 1.4 Obertura i interès pels esdeveniments de la història i el present d'un poble.
  - 1.5 Estimació pel que ens envolta.
  - 1.6 Crítica davant l'entorn i responsabilitat en la participació i col·laboració.
  - 1.7 Confiança en el futur de la humanitat.
- 2 L'obertura als altres.
  - 2.1 Confiança en un mateix i en les pròpies possibilitats davant els altres.
  - 2.2 Reconeixement de les semblances i les diferències amb els altres.
  - 2.3 Hàbit d'escoltar, dialogar i compartir.
  - 2.4 Actitud respectuosa vers la diferenciació de sexe.
  - 2.5 Respecte, acceptació i estimació dels altres.
  - 2.6 Hàbit de relació entre les actituds internes i les expressions externes.
  - 2.7 Valoració de la dignitat de la persona.
  - 2.8 Valoració positiva de tota actitud compromesa.
  - 2.9 Actitud de solidaritat.
- 3 L'obertura al fet religiós.
  - 3.1 Valoració dels símbols.
  - 3.2 Respecte pels llocs sagrats.
  - 3.3 Valoració i respecte al fet religiós cristià, d'altres religions i opcions agnòstiques o atees.
  - 3.4 Interès per les normes i costums d'algunes festivitats religioses.
  - 3.5 Interès i admiració pel lliurament personal de Jesucrist, model per altres homes.
  - 3.6 Interès vers la Bíblia com a llibre font del cristianisme i text més conegut i editat.
  - 3.7 Admiració vers els personatges i herois bíblics.
  - 3.8 Valoració de l'acció social i cultural de l'església.
  - 3.9 Valoració de l'art i cultura com a manifestacions de les vivències humanes i religioses.
  - 3.10 Valoració positiva dels comportaments i les conductes ètiques resultat d'una opció religiosa.
- 4 L'àmbit escolar i el propi treball.
  - 4.1 Valoració i correcció en la realització dels treballs.
  - 4.2 Puntualitat en el lliurament dels treballs i activitats.
  - 4.3 Creativitat en l'elaboració i la realització dels treballs i activitats acadèmiques.
  - 4.4 Valoració de les normes d'organització i convivència escolar.
  - 4.5 Participació en les responsabilitats escolars.
  - 4.6 Obertura crítica a tot fet o esdeveniment.

Objectius terminals

- 1 Adaptar-se a les exigències d'un treball organitzat tant en l'ordre personal com de grup, aprofitant-se del

rigor acadèmic i de la relació amb els altres.

- 2 Localitzar geogràficament llocs concrets i situar cronològicament fets de la història de les religions.

- 3 Recollir i identificar dades relacionades amb la religió del món contemporani (estadístiques, llocs geogràfics, dirigents i personatges significatius, rituals, etc) i de la religiositat del seu entorn (costums, art, festivitats, etc.).

- 4 Adonar-se de l'existència de diferents religions (jueva, cristiana, islàmica, budista, etc.), i ser capaç de respectar-les elaborant esquemes que sintetitzin les principals dades i continguts de l'experiència religiosa personal.

- 5 Comparar la Bíblia com a obra literària amb altres textos, i caracteritzar aquelles parts, fets, mots, llibres i gèneres literaris que li són pròpies.

- 6 Utilitzar correctament la Bíblia com a document i font per tal d'obtenir informació sobre l'experiència del poble d'Israel.

- 7 Ordenar cronològicament els grans fets de la història d'Israel i identificar els seus principals protagonistes per tal de conèixer les arrels d'aquest poble.

- 8 Situar Jesús de Natzaret en el seu context històric, localitzant relats de l'Evangelí i descrivint els principals fets de la seva vida (naixement, infància, vida pública, mort i resurrecció).

- 9 Conèixer els trets essencials del missatge de Jesús de Natzaret a través d'una recerca i anàlisi de textos evangèlics.

- 10 Descobrir que Jesús de Natzaret ha revelat la realitat de Déu com a pare dels homes.

- 11 Descobrir les imatges bíbliques de Déu a través de la lectura i la comprensió de textos de l'Antic Testament i de paràboles del Nou Testament.

- 12 Elaborar una primera síntesi del contingut del missatge de Jesús a partir de la identificació i la comparació del concepte de regne de Déu exposat al Nou Testament.

- 13 Saber explicar l'impacte de la resurrecció de Jesús sobre els deixebles mitjançant la interpretació del seu testimoni.

- 14 Elaborar una primera síntesi sobre el sentit de la vida, la mort i la resurrecció de Jesucrist.

- 15 Adonar-se de diverses respostes a la crida de Déu en la Bíblia i en la història de l'església (Abraham, Moisés, Samuel, Maria, apòstols, sants, etc).

- 16 Captar, a través d'un treball d'anàlisi, els elements (finalitat, organització i trets) que constitueixen l'església com a comunitat de seguidors de Jesús i família dels fills de Déu.

- 17 Identificar i descriure a partir de dades concretes les activitats de l'església catòlica especialment a Catalunya (en la seva acció evangelitzadora, celebrativa, caritativa, cultural i social) per comprendre el seu servei a la humanitat.

- 18 Indicar les relacions i les influències de la religió en l'origen d'alguns esdeveniments històrics a Catalunya i les seves conseqüències.

- 19 Conèixer el símil del cos que Sant Pau aplica a l'església de Crist.

- 20 Descobrir la forma i el contingut dels gestos, els

signes i els símbols dels sacraments i dels principals fets celebratius de la litúrgia cristiana.

- 21 Reconèixer les manifestacions pròpies del cristià que vol respondre a la iniciativa de Déu i de Jesús (pregària, celebració, estimació als altres, etc).
- 22 Descobrir l'origen, els trets, les implicacions i els reptes del manament fonamental del cristià, l'amor, a partir del qual Jesús proclama i viu.
- 23 Identificar la noció bíblica de pecat com el mal que l'home es fa a si mateix i als altres, i com a ruptura amb Déu.
- 24 Adquirir consciència d'admiració, estimació i emoció a partir de fets coneguts o viscuts i ser capaç de comunicar les pròpies experiències a través del llenguatge corporal, verbal, musical i audiovisual.
- 25 Acostumar-se a la vida de grup acceptant i assolint les diferències sexuals, ètniques, culturals i religioses.
- 26 Adquirir una actitud de respecte i comprensió envers les diferents creences i opcions religioses que hi ha en el món.
- 27 Adonar-se que les persones són responsables dels elements del medi natural i social, assumint progressivament una actitud crítica, participativa i compromesa.

Actituds, valors i normes globals

Aquí es presenta un conjunt d'actituds, valors i normes globals no lligades a cap àrea en concret. Aquestes actituds, valors i normes globals del currículum s'han de tenir presents en totes les activitats docents del centre i han d'impregnar qualsevol relació escolar de convivència i interrelació.

Les actituds globals poden ser tractades des de cadascuna de les àrees; es redacten en forma d'objectius terminals a assolir al final de l'etapa, i els equips de mestres les han de tenir en compte en fer les programacions mantenint-ne el seu tractament de forma continuada, cicle a cicle, per aconseguir el seu assoliment en finalitzar l'etapa.

- 1 Mostrar acceptació i respecte per si mateix.
- 2 Autorreflexionar sobre els propis comportaments.
- 3 Adquirir l'hàbit de discutir i debatre en clima de diàleg i mantenir una actitud de respecte i de comprensió envers les altres persones.
- 4 Interessar-se per dialogar sobre fets quotidians.
- 5 Valorar l'esperit de col·laboració per davant de l'esperit de competició.
- 6 Col·laborar i participar en converses i diàlegs.
- 7 Ser responsable en l'establiment de relacions amb les persones de l'entorn.
- 8 Mostrar tolerància vers la diversitat d'opinions.
- 9 Mostrar respecte vers les altres persones, el seu treball i les seves dificultats.
- 10 Prendre consciència progressivament de la responsabilitat personal i del compromís que comporta prendre decisions.
- 11 Ser responsable en el compliment de les normes bàsiques de convivència.
- 12 Responsabilitzar-se en el manteniment del material de la classe i de la higiene, pulcritud i ordre de l'aula.
- 13 Acceptar les normes de funcionament de la classe i

col·laborar en el seu compliment.

- 14 Respectar les regles i les normes de joc.
- 15 Mostrar autonomia i decisió en les iniciatives pròpies, al marge de les influències de les altres persones.
- 16 Habituar-se a modificar, quan calgui, la pròpia actuació.
- 17 Acceptar i respectar la diversitat física, d'opinió i d'acció.
- 18 Mostrar interès per participar en les activitats escolars.
- 19 Valorar el propi progrés.
- 20 Prendre iniciativa i comportar-se de forma activa i respectuosa en les activitats, tant individuals com col·lectives.
- 21 Respectar les pròpies produccions, obres i les dels companys i companyes.
- 22 Adquirir actituds d'interès i receptivitat.
- 23 Apreciar la bona organització i presentació del propi material i treballs.
- 24 Apreciar la constància en la realització del treball.

- 25 Valorar el treball ben fet i ben acabat.
- 26 Interessar-se per observar amb objectivitat.
- 27 Ser conscient de la necessitat de recórrer a diferents fonts de consulta.
- 28 Tenir interès per la recollida de dades.
- 29 Mostrar curiositat i inquietud per experimentar.
- 30 Manifestar satisfacció en resoldre els problemes i comprovar les idees.
- 31 Utilitzar amb precisió i correcció el vocabulari propi i específic de les àrees.
- 32 Valorar críticament les informacions i les propagandes trameses pels mitjans de comunicació.
- 33 Respectar i tenir cura de les instal·lacions i el material, tant propi com comunitari.
- 34 Valorar positivament la imaginació, la creativitat i el sentit lúdic.